

REPUBLIKA E SHQIPERISE
ENTI RREGULLATOR PER FURNIZIMIN ME UJE DHE LARGIMIN E
PERPUNIMIN E UJRAVE TE NDOTURA

RAPORTI VJETOR

2009

**GJENDJA NE SEKTORIN UJESJELLES-KANALIZIME DHE VEPRIMTARIA
E ENTIT RREGULLATOR TE UJIT**

Tirane, Janar 2010

Permbajtja

Hyrje . 3

➤ Parathenie. 3

➤ Misioni. 5

1. Gjendja ne Sektorin e Ujesjelles – Kanalizimeve. 6

1.1 Te pergjithshme mbi sektorin e ujit te pijshem dhe ujrave te ndotura. 6

1.2 Aktoret kryesore ne sektorin e Ujesjelles – Kanalizimeve. 8

1.3 Investimet ne sektorin e Ujesjelles – Kanalizimeve. 10

1.4 Operatoret qe veprojne ne sektorin e UK dhe Procesi i Transferimit te Aseteve. 11

1.5 Analiza e Tregut te sherbimeve per ujin e pijshem dhe ujrat e ndotura. 13

1.6 Gjendja e Sherbimit te Furnizimit me Uje. 15

1.6.1 Te dhena te pergjithshme. 15

1.6.2 Zonat e Sherbimit te Furnizimit me uje. 15

1.6.3 Cilesia e Sherbimit te furnizimit me uje te Konsumatoreve. 17

1.6.4 Analiza e Treguesve kryesore te performances te sherbimit per ujin e pijshem. 17

1.7. Gjendja e sherbimit te Largimit dhe Trajtimit te Ujrave te Ndotura. 26

1.7.1 Te dhena te pergjithshme. 26

1.7.2 Zonat e Sherbimit te largimit dhe trajtimit te ujrave te Ndotura. 26

1.7.3 Cilesia e Sherbimit dhe Analiza e Treguesve kryesore te performances se sherbimit per ujrat e ndotura. 27

1.7.4 Trajtimi i Ujrave te Ndotura. 29

1.8 Tarifat per sherbimet e ujit te pijshem dhe ujrave te ndotura. 31

2. Veprimtaria e Entit Rregullator te Ujit (ERRU) per vitin 2009. 37

2.1 Baza Ligjore e Veprimtarise se ERRU. 37

2.2 Struktura Organizative. 38

- 2.3 Permireshimet dhe Ndryshimet Ligjore e Normative. 38
- 2.4 Forcimi Institucional e Organizativ i ERRU. 40
- 2.5 Aktivitetet e ERRU dhe Vendimet e Komisionit Kombetar. 41
- 2.6 Veprimtaria e ERRU ne lidhje me Licencimin e Operatoreve. 42
- 2.7 Veprimtaria e ERRU ne lidhje me Tarifat per konsum publik te ujit te pijshem dhe sherbimin per ujrat e ndotura. 44
 - 2.7.1 Procesi i miratimit te tarifave. 45
 - 2.7.2 Krijimi i bazeve se te dhenave. 49
- 2.8 Mbrojtja e Konsumatorit. 49
- 2.9 Aktiviteti Financiar i ERRU. 50
 - 2.9.1 Burimet e financimit. 50
 - 2.9.2 Asetet dhe shpenzimet operative. 52

Zhvillimet ne Sektorin e Ujesjelles-Kanalizimeve dhe Veprimtaria e ERRU gjate vitit 2010. 55

Hyrje

Hyrje

➤ **Parathenie**

Sektori i Ujesjelles Kanalizime ne Shqiperi eshte nje sektor shume i rendesishem permes te cilit sigurohet furnizimi me uje te pijshem dhe procesi i largimit dhe perpunimit te ujrave te ndotura. Ky sektor gjate vitit 2009 u vleresua si nje nder prioritetet e Qeverise Shqiptare.

Proceset e zhvillimit dhe integritit te vendit ne Bashkimin European, bejne qe dhe institucionet ne kete sektor te hartojne dhe aplikojne politika dhe aktivitete zhvillimi eficiente dhe afatgjata.

ERRU, si nje nga aktoret e rendesishem te ketij sektori eshte tejet e interesuar dhe aktiv te siguroje mbeshtetje maksimale ne zhvillimet e reja dhe sfidat ne sektorin ujesjelles kanalizime permes permbushjes se mandatit dhe permiresimit te vazhdueshem te instrumentave rregullator.

Gjate vitit 2009, Enti Rregullator i Ujit krahas perpjekjeve te vete forcimit institucional ka ushtruar nje rol teper aktiv ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura, nepermjet licencimit dhe procesit aprovimit te tarifave per operatoret.

Tashme eshte krijuar baza e te dhenave ne lidhje me licencimin dhe tarifat nga ERRU, fale dhe plotesimit te stafit dhe ambienteve te reja dhe bashkekohore te punes realizuar gjate vitit 2009.

Jane perzgjedhur disa tregues kryesore te performances se operatoreve mbi bazen e te cileve behet analiza e operatoreve ne vecanti dhe sektorit ne teresi.

Duke analizuar treguesit e mesiperm, pavaresisht se konstatohet nje permiresim ne shkalle vendi ne humbjet e ujit ne krahasim me vitin 2008, perseri mbetet problem niveli i larte i humbjeve .

Po keshtu matja e prodhimit dhe konsumit te ujit ne shkalle vendi vetem 42% mbetet nje nga problemet qe duhet trajtuar si prioritet ne planet e investimit te shoqerive. Zonat e mbulimit dhe faturimi ende jane problematike ne shume operatore.

Permiresime te pamjaftueshme konstatohen ne procesin e drejtimit ne shumicen e operatoreve. Keshillat mbikqyres duhet te luajne nje rol me aktiv ne kete drejtim.

Nje zhvillim pozitiv gjate vitit 2009, krahasuar me nje vite me pare, ishte rritja mesatare e te ardhurave te operatoreve te ujesjelles kanalizimeve. Per t'iu pergjigjur strategjise se qeverise per reduktimin gradual te subvencionit ndaj operatoreve te UK, inkurajojme nje ritem me te larte te rritjes se te ardhurave te tyre.

Gjate vitit 2009, prane ERRU aplikuan per ndryshim tarife operatore te cilet operonin me tarifa te miratuara ne vitin 2003 si Sh.a Ujsjelles, Erseke , Bilisht, Peshkopi, Gramsh, Skrapar. Gjithashtu, ne vitin 2009, Sh.a.uk Vlore aplikoi per here te pare.

Gjej rastin te pershendes keto shoqeri per seriozitetin dhe angazhimin maksimal te treguar gjate procesit te aplikimit. Ne te njejten kohe ftojme dhe inkurajojme te gjitha shoqerite e tjera te ndjekin shembullin e shoqerive te permendura me lart, qe permes permiresimeve tarifore te mundesojne gradualisht arritjen e mbulimit te kostove totale te aktivitetit te tyre.

Ne inkurajojme nje zhvillim dinamik, konkurrent dhe eficient te tregut te furnizimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura, i cili ka ne fokus konsumatorin!

Ne jemi shume te interesuar ne nje bashkepunim aktiv me pushtetin vendor per te percaktuar objektiva ne nivelin e duhur ne procesin e tarifimit.

Do doja te falenderoja anetaret e komisionit kombetar si dhe stafin e ERRU per punen e madhe dhe perkushtimin e demonstruar gjate vitit 2009.

Falenderoj Qeverine Shqiptare per mbeshtetjen e vazhdueshme per forcimin dhe konsolidimin e ERRU-se duke e konsideruar si nje aktor teper te rendesishem ne sektorin e ujit.

Gjithashtu dua te falenderoj qeverine Gjermane per mbeshtetjen e rendesishme per ERRU-ne, permes projektit te financuar prej saj i cili po zbatohet ne bashkepunim me GTZ.

Enti Rregullator i Ujit do te perpiqet te jete aktiv dhe kontribues ne procesin e zhvillimit te sektorit, permes permiresimit te vazhdueshem te instrumentave rregullatore ne dobi te permiresimit te sherbimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura ne vend.

*Avni Dervishi
Kryetar i ERRU*

➤ **Misioni i ERRU**

- ❖ Te mbroje Interesat Publike te Konsumatoreve ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimin e trajtimit te ujrave te ndotura.
- ❖ Te krijoje nje ambient transparent, ligjor e rregullator ne sektor
- ❖ Te promovojë eficienten, sigurine dhe rritjen e cilesise se sherbimit te operatoreve.
- ❖ Te ndihmoje qeverisjen qendrore dhe lokale ne procesin e investimeve dhe te mireadministrimit te sistemeve te UK
- ❖ Te nxise konkurencen dhe pjesemarrjen e sektorit privat per sherbimet e ujit te pijshem dhe ujrave te ndotura.

1.

Gjendja ne Sektorin Ujesjelles Kanalizime

1. Gjendja ne Sektorin e Ujesjelles Kanalizimeve

1.1 Te pergjithshme mbi sektorin e ujit te pijshem dhe ujrave te ndotura

Me reshje vjetore prej 800 deri ne 2000 mm, Shqiperia furnizohet me uje te bollshem. Burimet ujore (nentokesore dhe siperfaqesore) prodhojne deri ne 41,7 billion meter kub (BCM) qe i korrespondon nje sasie prej afro **1300 m3/sek** ose **12,800 m3 per person ne vit**. Burimet jane te shperndara ne menyre jo te njetrajtshme neper vend. Ato perdoren ne rradhe te pare per furnizimin me uje te banoreve.

Aktualisht sot prodhohet per furnizimin me uje te pijshem vetem **12-15 m3 /sek** ose afro 80 m3 per person ne vit.

Burimet siperfaqesore (Perrenjte, Lumenjte e liqenet) jane me te shumta dhe perbejne mbi 77 % te burimeve te rigjeneruara. Ato nuk jane te shperndara ne menyre uniforme ne te gjithë territorin si dhe jane shume te ndryshueshme gjate periudhave te ndryshme te vitit.

Keto burime perdoren per furnizimin me uje te pijshem ne nje mase te vogel (vetem per qytetet Tirane dhe Kavaje) pas nje trajtimi qe ju behet ujrave siperfaqesore te tyre perkatesisht ne impiantet e trajtimit te ujit te pijshem ne Boville - Tirane dhe Maskuri - Kavaje.

Burimet e ujrave nentokesore jane gjithashtu te bollshme dhe perfaqesojne rreth 23% te totalit te burimeve te rigjeneruara. Ato jane te shperndara mire kudo neper vend dhe jane te shfrytezuara nga pusët (ne lugina dhe fusha) dhe burimet (ne zonat malore). Burimet, megjithate shterohen gjate stines se thate te veres.

Burimet nentokesore jane burime kryesore te ujit te pijshem. Rreth 70% e qyteteve kryesore ne Shqiperi furnizohen nga pusët e ujrave nentokesore. Ujrat nentokesore jane te nje cilesie mjaft te mire ne burim

Sherbimi i furnizimit me uje te pijshem i referohet furnizimit me uje te konsumatoreve familjare ne zonat urbane dhe rurale. Ky sherbim u ofrohet edhe institucioneve buxhetore (shkolla, kopshte, spitale, reparteve ushtarake, intitucione te qeverisjes qendrore e lokale, etj) si dhe kompanive private te biznesit te madh e te vogel.

Ky sherbim kryhet nepermjet menaxhimit te sistemeve perkatese te furnizimit me uje ne zonat perkatese. (shih skemen 1)

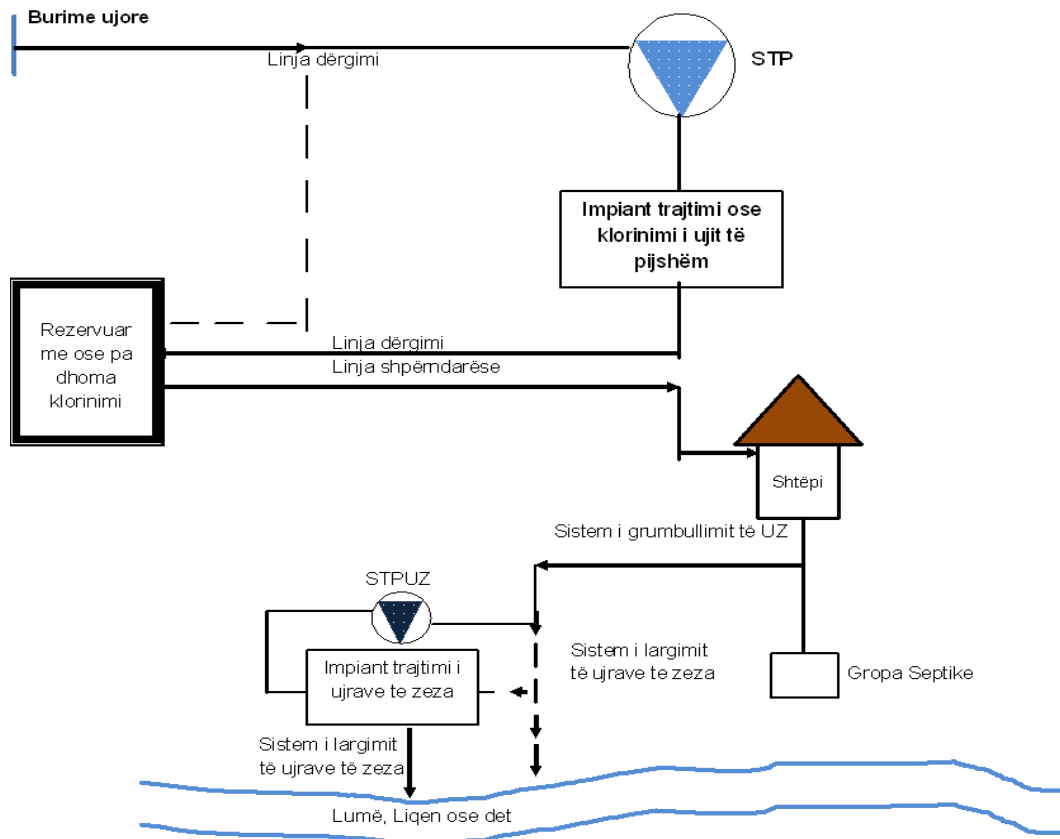
Gjithashtu, konsumatorët shqiptare perdorin edhe disa pajisje e mekanizma te tjere per te siguruar furnizimin me uje si:

- Depozitat e vogla metalike ose plastike mbi çati apo tarraca. Afro 70 % e konsumatoreve ne zonat urbane kane instaluar depozitat te tilla me kapacitete 500 – 2000 litra.
- Puse shpimi te vogla. Afro 20% e popullsisë ne zonat rurale kane hapur puse te tilla private
- Furnizimi me uje me ane te autoboteve e cila eshte me e theksuar ne zonat urbane dhe turistike (Sarande, Berat, Durres,etj) gjate periudhes se veres per shkak te mungesave te furnizimin me uje

➤ Uji me shishe i cili kryesisht perdoret per pirje

Sherbimi i largimit dhe trajtimit te ujrave te ndotura perfshin grumbullimin dhe largimin e ujrave te ndotura nga konsumatorët familjare ne zonat urbane dhe rurale, konsumatorët private si dhe konsumatorët e tjere te institucioneve buxhetore. Vetem ne zonen e Kavajes dhe te Pogradecit, ky sherbim perfshin edhe trajtimin e tyre nepermjet impianteve te trajtimit te ujrave te ndotura.

Ky sherbim kryhet nepermjet menaxhimit te sistemeve perkatese te largimit te ujrave te ndotura si dhe nepermjet gropave septike dhe sanitare (shih skemen 1).

Skema 1.1 – Modeli i skemave te Sherbimit te ujit te pijshem dhe ujrave te ndotura
Burimi : ERRU

1.2 Aktoret kryesore ne sektorin e Ujesjelles – Kanalizimeve

Enti Rregullator i Ujit eshte nje autoritet i pavarur mjaft i rendesishem ne kete sektor dhe ka per detyre te mbroje interesat e konsumatoreve, te ndermarre masa per rritjen e sigurise, efijences dhe cilesise se sherbimeve te furnizimit me uje tek konsumatori dhe te largimit e trajtimit te ujrave te ndotura, te nxise konkurrencen dhe investimet private ne sektorin e ujit, etj.

Pergjegjesia e ERRU fokusohet ne licensimin e te gjitha personave fizike e juridike te perfshire ne shperndarjen e ujit te pijshem dhe sherbimeve te kanalizimeve te ujrave te ndotura. Gjithashtu, veprimtaria e ERRU eshte e fokusuar ne projektimin e modeleve te tarifave dhe miratimin e tarifave per sherbimet e furnizimit me uje te pijshem si dhe sherbimeve te largimit dhe trajtimit te ujrave te ndotura. ERRU ka **funkcion rregullator ne Sektor**.

Gjithashtu ne sektorin e Ujesjelles – Kanalizimeve veprojne shume aktore te rendesishem me funksione dhe detyra te percaktuara nga ligjet ne fuqi.

Keta aktore mund te klasifikohen ne dy grupe kryesore si me poshte:

➤ Aktore ne nivel qendror te qeverisjes si:

Keshilli i Ministrave (KM) i cili miraton politikat dhe strategjite kombetare ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura.

KM ka ndermarre nje reforme themelore qe ka per qellim vendosjen e nje demokracie konstitucionale te bazuar ne focimin e ligjit per operatoret qe veprojne ne sektor si dhe decentralizimin e funksioneve qeveritare ne administrimin e ketyre sistemeve. Njekohesisht, KM eshte angazhuar per zbatimin e nje filozofie te re ne sektorin e UK ne drejtim te rajonalizimit dhe agregimit te menaxhimit te sistemeve te Ujesjelles - Kanalizimeve

Ministria e Puneve Publike, Transportit dhe Telekomunikacionit (MPPTT) e cila luan nje rol vendimtar ne procesin e permireshimit te situates se furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura. Ajo eshte pergjegjese per planifikimin e strategjive dhe politikave ne sektorin e ujit, politikave se investimit nepermjet planifikimit dhe shperndarjes te fondeve te investimit, politikave subvencionuese dhe aseteve per shoqerite UK ne te gjitha vendin.

Gjate vitit 2009 nga kjo Ministri jane dhene **4, 78 miliard leke** per investime ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura.

Ministria e Financave eshte nje aktor i rendesishem ne sektor. Duke patur paraysh situaten aktuale financiare te Shoqerive te UK, roli i Ministrise se Financave eshte vendimtar ne pershpjtimin e etapave te reformes. Gjate vitit 2009 nga kjo Ministri nepermjet DPUK jane dhene **878 milion leke** per subvencionimin e Shoqerive te UK kryesisht per mbulimin e shpenzimeve per energjiine elektrike dhe sigurimin e punonjesve.

Ministra e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit te Ujrave (MMPAU) e cila eshte pergjegjese per menaxhimin e rezervave ujore si dhe per monitorimin dhe mbrojtjen e

mjedisit ne baze te ligjit Nr. 8934,dt. 05.09.2002. Kjo Ministri ushtron aktivitetin e saj ne terren me ane te Agjensive Rajonale te Mjedisit ne 12 Prefektura te vendit. Ato jane pergjegjese per zbatimin e legjislacionit ambientalist ne nivel lokal. Brenda kesaj Ministrie ushtron aktivitetin e tij Inspektoriati Ambjentalist i cili eshte nje organ i specializuar per mbrojtjen e Ambientit ne baze te ligjit Nr. 8934

Keshilli Kombetar i Ujit (KKU) i krijuar qe ne vitin 1996 me ane te ligjit Nr.8093 “Per Rezervat Ujore” ka nje rol kryesor ne mbrojtjen, zhvillimin dhe perdorimin e qendrueshem te burimeve te ujit. Ne baze te ligjit te mesiperm, KKU ka Sekretariatin teknik ne nivel kombetar dhe Keshillin e Baseneve ne nivel lokal. Keshillat e Baseneve jane autoritete lokale qe sigurojne menaxhimin e burimeve te ujit perbrenda basenit ujqor.

Ministria e Shendetesise e cila nepermjet Inspektoriatit Sanitar Shteteror dhe Institutit te Shendetit Publik eshte autoriteti sanitar qe monitoron cilesine e ujit te pijshem te shperndare ne popullate. Kjo Ministri luan nje rol mjaft te rendesishem ne kontrollin e cilesise se ujit te pijshem per te mos lejuar perdorimin e tij jasht standarteve te cilesise se ujit qe veprojne ne vendin tone.

Keshilli Bashkerendues (KB) dhe Komisioni i Mbrojtjes se Konsumatorit (KMK) te cilet jane krijuar ne baze te ligjit Nr. 9902,dt.17.04.2008. KB eshte pergjegjes per shqyrtimin e politikave dhe masave organizative ne mbrojtje te konsumatorit ndersa KMK ka nje rol kryesor ne shqyrtimin dhe marrjen e masave per zbatimin e ketij ligji ne mbrojtje te konsumatoreve shqiptare.

Shoqata e Ndermarrjeve te Ujesjelles- Kanalizimeve e cila eshte nje shoqate profesioniste jo perfituese, e krijuar ne vitin 2000, per te perfaqesuar interesat e operatoreve te UK ne proceset e reformave ne sektor.

Gjithashtu aktore mjaft te rendesishem ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura jane edhe **donatoret e huaj** te cilet me ane te investimeve ne kete sektor kane dhene nje ndihmese te madhe ne permiresimin e situates.

Gjate vitit 2009, **Donatoret e huaj kane dhene 4,08 miliard Leke** ne forme kredie dhe grantesh per investime ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura. Donatoret e Huaj bashkepunojne kryesisht me pushtetin lokal dhe Ministrite perkatese qe kane funksione investuese ne sektor. Kete vit ka filluar nje bashkepunim i tyre edhe me ERRU duke qene se ata jane mjaft te interesuar per administrimin e ketyre sistemeve ne te ardhmen.

Me poshte po japim nje liste te donatoreve kryesore te huaj ne kete sektor:

1. Banka Boterore
2. Qeveria Gjermane nepermjet KfW dhe GTZ
3. Komuniteti Europian nepermjet programit IPA
4. Banka Europiane per Zhvillim
5. Qeveria Japoneze nepermjet JICA
6. Qeveria Zviceriane nepermjet SECO
7. Qeveria Austriake nepermjet ADA
8. Qeveria Italiane nepermjet Kooperacionit Italian
9. Qeveria Holandeze

➤ **Aktore ne nivel lokal te qeverisjes si:**

Aktoret kryesore ne sektorin e Furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura ne nivel lokal jane **pushtetet lokale** ne nivel qarku, bashkie dhe komuna. Te gjitha operatoret e UK, me ane te ligjeve ne fuqi si dhe vendimeve te Keshillit te Ministrave, duhet te jene ne varesi te pushteteve lokale ne nivel Qarku dhe/ose Bashkie.

Pushtetet lokale, nepermjet Keshillave mbikqyres te krijuara prej tyre, jane pergjegjese per administrimin sa me te mire te ketyre sistemeve si dhe te strukturave perkatese qe administrojne keto sisteme.

1.3 Investimet ne sektorin e Ujesjelles dhe Kanalizimeve.

Investimet ne sektorin e Ujesjelles kanalizimeve jane kryer kryesisht me fondet e Buxhetit te Shtetit si dhe nepermjet fondeve te donatoreve te huaj te dhene ne forme kredie ose grantesh. Fondet e investimeve jane dhene kryesisht per rehabilitimin e sistemeve te ujesjelles – kanalizimeve si dhe per ndertimin e impianteve te trajtimit te ujrave te ndotura. Gjithashtu nje pjese e ketyre fondeve po perdoret edhe per instalimin e matesave te ujit ne prodhimin e ujit te pijshem si dhe tek konsumatoret. Perdorimi i fondeve me te medha ne kete drejtim do te permiresoje ndjeshem administrimin e ketyre sistemeve dhe do te zvogeloje humbjet e ujit dhe shpenzimet e energjise elektrike per prodhimin e ujit te pijshem.

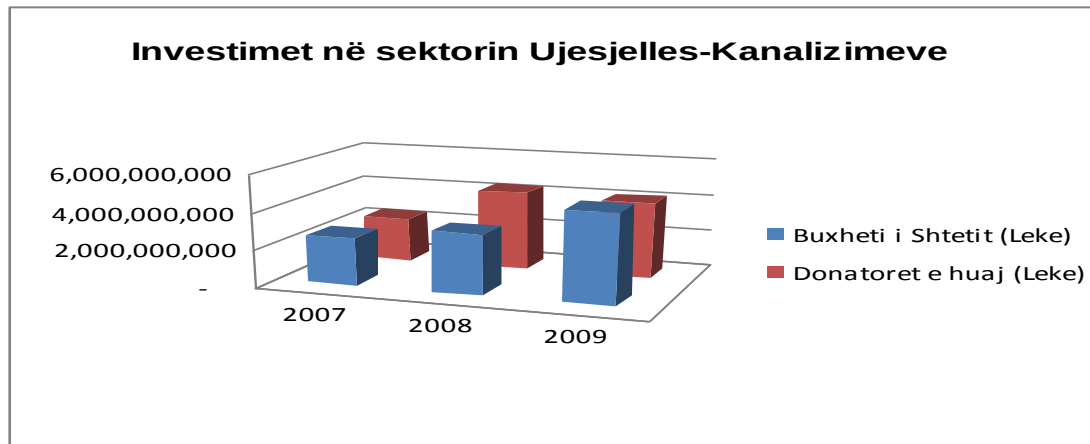
Eshte per tu theksuar se fondi total i investimeve ne kete sektor ne tre vitet e fundit kane qene ne rritje (shih tabelen dhe grafikun 1.2).

Tabela 1.3 – Investimet ne sektorin UK

Viti	Buxheti i Shtetit (leke)	Donatoret e huaj (leke)
2007	2,561,464,440	2,394,237,960
2008	3,228,861,625	4,286,275,000
2009	4,780,000,000	4,079,227,000

Burimi: MPPTT

Grafiku i Investimeve vendase dhe te huaja ne sektorin e UK

Sic shihet nga tabela dhe grafiku, fondet e Investimeve nga buxheti i shtetit ne vitin 2009 jane dyfishuar ne krahasim me vitin 2007.

Vihet re se ne rastet kur fondet e investimeve jane shoqeruar edhe me fonde e masa perkatese per administrimin e ketyre sistemeve, rezultatet ne permiresimin e treguesve te perfomances te operatoreve kane qene mjaft te mira. Shembuj te mire ne kete drejtim mund te permendim operatoret e SHA U-K Korce-qytet, SHA U-K Pogradec, SHA U-K Librazhd, SHA U-K Shkoder – qytet, etj

Shume pak investime behen ne sektor me fondet e vete operatoreve qe veprojne ne kete sektor apo nga fondet e pushtetit lokal. Investimet e ketyre te fundit jane kryesisht per mirembajtjen e ketyre sistemeve ose per raste emergjente.

1.4 Operoret qe veprojne ne sektorin e UK dhe procesi i transferimit te aseteve.

Ne sektorin e Ujesjelles –Kanalizimeve ka **56 operatore** te cilet mbulojne te gjitha zonat urbane si dhe nje pjese te zonave rurale te vendit. Me poshte jepet lista e operatoreve si dhe numri i klienteve qe ju sherbehet ne sistemin e UK.

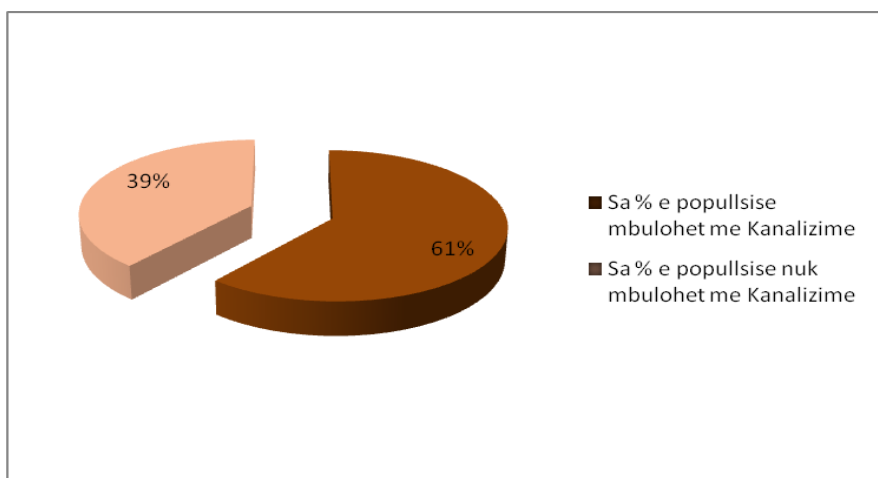
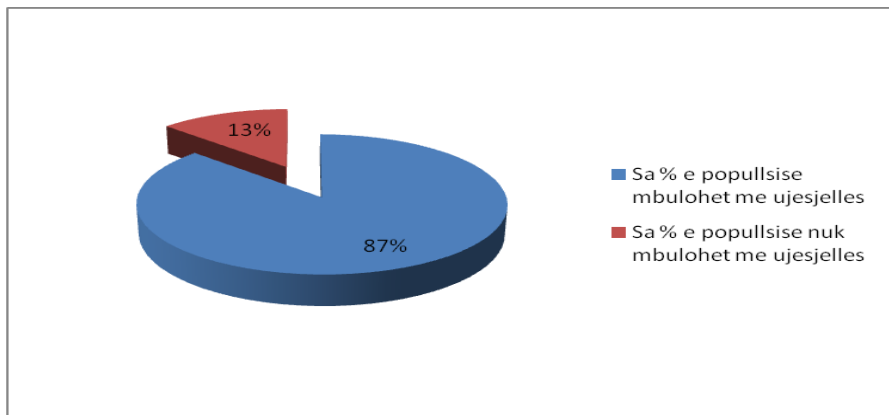
Tabela 1.4 – Operoret ne sektorin UK dhe Numri i Klienteve

Nr	Emri i Operatoreve	Numri total i konsumatoreve te ujit te pijshem	Numri total i klienteve me sherbim ne sistemin e ujrave te ndotura
1	Bashkia Puke UK	1,069	962
2	Sarande UK Sh.A	6,921	6,356
3	Vau Dejes U Sh.A	769	-
4	Tropoje U Sh.A	1,665	-
5	Kruje UK Sh.A	3,514	2,460
6	Berat- Kucove UK Sh.A	23,503	19,930
7	Lezhe UK Sh.A	5,801	5,801
8	Pogradec UK Sh.A	12,091	8,573
9	Korce UK Sh.A	20,509	19,518
10	Elber UK sh.p k	27,172	7,327
11	Shkoder UK Sh.A	25,838	21,364
12	Permet U Sh.A	3,359	-
13	Vlore U Sh.A	33,809	-
14	Durres UK Sh.A	69,891	52,449
15	Tirane UK Sh.A	149,687	149,130
16	Novosele U Sh.A	2,124	-
17	Kelcyre Sh.A	863	-
18	Puke fshat U	524	78
19	Shkoder (F) U Sh.A	1,704	-
20	Elbasan (F) U Sh.A	15,777	-
21	Korce (F) U Sh.A	5,335	-
22	Lushnje (F) U Sh.A	5,378	-
23	Gjirokaster (F) U Sh.A	530	-

24	Rubik UK Sh.A	503	484
25	Bilisht U Sh.A	1,617	-
26	Mirdite UK Sh.A	1,171	1,016
27	Fush Arrez UK Sh.A	571	507
28	Rrogozhine UK Sh.A	4,132	1,644
29	Fier UK Sh.A	23,910	19,175
30	Librazhd UK Sh.A	4,172	3,958
31	Fush-Kruje UK Sh.A	1,972	1,764
32	Kavaje UK Sh.A	18,194	5,365
33	Mallakaster UK Sh.A	3,836	1,336
34	Gjirokaster (Q) UK Sh.a	8,337	6,095
35	UK Lushnje (Q) Sh A.	8,448	6,530
36	Libohove UK Sh.A.	786	567
37	Selenice UK Sh.A	1,484	-
38	Peqin UK Sh.A	1,471	-
39	Peshkopi U Sh.A	3,229	-
40	Gramsh U Sh.A	3,788	-
41	Burrel UK Sh.A	3,717	3,110
42	Bulqize U Sh.A	2,662	-
43	Tepelene U Sh.A	2,733	-
44	Polican U Sh.A	1,644	-
45	Erseke UK Sh.A	1,661	1,650
46	Has U Sh.A	900	-
47	Corovode U Sh.A	1,752	-
48	Malsi e Madhe U Sh.A	1,855	-
49	Kukes U Sh.A	4,973	3,434
50	Kurbin U Sh.A	5,288	-
51	Delvine U Sh.A	1,264	-
52	Divjake Sh.A U.	2,564	-
53	Ura-Vajgurore U Sh.A	2,411	-
54	Kraste UK Sh.A.	392	375
55	Patos U Sh.A	5,368	-
56	Orikum U	1,701	-

Burimi : ERRU dhe DPUK, viti 2009

Nga analiza e te dhenave te mesiperme rezulton se 87 % e popullsise mbulohet me sherbimin e furnizimit me uje nga keta operatore dhe vetem 61 % e popullsise mbulohet me sherbimin e sistemeve te largimit te ujrave te ndotura. Pjesa e popullsise qe nuk mbulohet me sherbim nga keta operatore eshte ne zonat rurale te vendit. Me poshte po japim keto te dhena ne forme grafike.

Grafiku 1.4 – Popullsia qe mbulohet me sherbim nga Operatoret ne sektorin UK

Burimi : ERRU

Ne baze te V.K.M nr. 660 date 12.09.2007 “ Per transferimin e aksioneve te Shoqerive te Ujesjellesve dhe Kanalizimeve njesive te qeverisjes vendore”, brenda vitit 2009, te gjitha asetet e ketyre sistemeve duhet te kalonin ne pronesi te pushteteve vendore te cilat gjate ketij procesi duhet te konstitonin keshillat mbikqyres perkates.

Procesi i transferimit te ketyre aseteve i filluar gjate vitit 2007 vazhdoi edhe ne vitin 2009 por ende ne disa zona nuk eshte bere konstituimi i keshillave mbikqyres duke sjelle shume probleme ne lidhje me administrimin e ketyre sistemeve.

Per 10 operatore nuk jane krijuar keshillat e rinj mbikqyres sipas vendimeve perkatese te KM. Me i theksuar ky problem eshte ne SHA UK Tirane dhe SHA UK Durrës, SHA UK Elbasan ku proces eshte akoma i bllokuar.

1.5 Analiza e Tregut te Sherbimeve ne Sektorin e Ujesjelles Kanalizimeve

Aktivitetet e menaxhimit te furnizimit me uje te pijshem dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura vazhdojne te jene **sherbime publike** te cilat jane mjaft te rendesishme per

mireqenien e shoqerise, shendetin public dhe sigurine kolektive te komuniteteve dhe bizneseve si dhe te mbrojtjes se ambientit. Keto sherbime udhehiqen nga parimet e aksesit universal, vazhdimesise dhe cilesise se sherbimit, eficiences dhe çmimeve te pranueshme.

Tregu i sherbimeve ne kete sektor funksionon nepermjet shoqerive aksionere me pronar te aseteve pushtetin lokal. Jane bere disa tentativa per dhenien me koncesion te disa operatoreve si SHAUK Elbasan-qytet, SHAUK Durres, Lezhe, Fier dhe Sarande por aktualisht ne sektor nuk ka operatore me pronar shoqeri private.

Ne shume komuna te vendit, pushteti lokal i tyre i administron vete sistemet e furnizimit me uje nepermjet stafeve te tyre te cilet jane te pa licencuar nga ERRU. Kjo ndikon jo vetem ne mos menaxhim te mire te ketyre sistemeve por edhe ne uljen e sigurise se furnizimit me uje te pijshem. Me i theksuar ky fenomen eshte ne qarkun e Fierit, Lezhes, Sarandes.

Ky fenomen eshte akoma me i rende ne sektorin e sherbimit te largimit te ujrave te ndotura. 28 Operatore te mesiperm (50 % e te gjithë operatoreve) nuk e ofrojne kete sherbim ne zonat e tyre te sherbimit. Ne keto zona ky sherbim ofrohet nga sektore te veçante prane pushteteve lokale.

Raste me tipike jane ne qytetin e Vlores, Patosit, Koplikut si dhe ne zonat jo urbane te Lushnjes, Korçes, Shkodres, Tepelene, Skrapar, Delvine, etj.

1.6 Gjendja e Sektorit te Furnizimit me Uje.

1.6.1 Te dhena te pergjithshme.

Furnizimi me uje behet kryesisht nepermjet perdorimit te ujrave nentokesore, karakteristikat fiziko-kimike te te cilave jane brenda standarteve, jane ujera te fresketa dhe me cilesi mjaft te mire. Disa operatore perdorin ujrat e burimeve siperfaqesore pa trajtim te vecante per arsye se cilesia e tyre eshte brenda kushteve higjenosanitare te percaktuara nga standartet e cilesise se ujit te pijshem (SHA UK Berat-Kucove, SHAUK Peshkopi, SHA UK Sarande, SHA UK Skrapar dhe Polican)

Vetem dy operatore perdorin ujrat siperfaqesore te lumenjve dhe liqeneve tane te cilat i trajtojne ne impiantet e trajtimit te tyre dhe me pas i dergojne ne sistemin e rezervimit dhe te shperndarjes (SHA UK Tirane e cila trajton ujrat e lumit te Tiranës ne impiantin e trajtimit te ujit te pijshem me kapacitet deri ne 1600 l/sek dhe SHA UK Kavaja e cila trajton ujrat siperfaqesore te liqenit artificial te Maskurise me kapacitet aktual $Q=25$ l/sek)

Ne te gjitha sistemet e furnizimit me uje behet dezinfektimi i ujit te pijshem. Ky trajtim behet prane rezervuareve ose stacioneve te pompave. Ne te gjitha qarqet e vendit funksionojne njesite e monitorimit dhe te kontrollit te cilesise se ujit te rrethit perkates, te cilet jane te atashuar prane Inspektoriatit Sanitar Shteteror. Keto njesi bejne matje te rregullta te cilesise se ujit dhe i dergojne te dhenat e tyre prane Institutit te Shendetit Publik Tirane, si dhe prane operatoreve qe veprojne ne kete sektor.

Ne te gjitha vendin jane mbi 600 sisteme te furnizimit uje qe administrohen nga shoqerite e UK dhe pushtetet lokale te komunave. Keto sisteme kane probleme te medha kryesisht ne lidhje me humbjet e medha te ujit, amortizimin e tubacioneve per shkak te vjetersise se tyre si dhe me keqmenaxhimin e tyre nga vete operoret. Mbi 50 % e sasise se ujit qe prodhohet nuk matet per shkak te mungeses se matesave ne vendet e prodhimit te ujit. Kjo eshte me theksuar ne sistemet e furnizimit me uje te komunave dhe te qyteteve te vogla.

Po keshtu matja e konsumit te ujit ne shkalle vendi qe aktualisht behet vetem ne 42 % te konsumatoreve, mbetet nje nga problemet qe duhet trajtuar si prioritet ne planet e investimit te operatoreve.

Operoret e medhenj ne Tirane, Korce, Shkoder, Pogradec, etj i kane instaluar matesat ne prodhim. Gjithashtu keto sisteme kane humbje te medha te ujit per shkak te çarjeve te tubacioneve, lidhjeve ilegale ne zonat jo urbane, etj.

Megjithate, aktualisht, sasia e ujit qe prodhohet e mbulon kerkesen per uje te te gjitha konsumatoreve.

1.6.2 Zonat e Sherbimit te Furnizimit me Uje.

Sherbimi i furnizimit me uje me gjitha permiresimet e vazhdueshme vazhdon te jete me probleme ne Shqiperi, pasi ky sherbim nuk afrohet ne te gjitha vendin.

Megjithese numri i lidhjeve me sistemet e furnizimit me uje eshte rritur sidomos gjate viteve te fundit, te dhenat e vitit 2009 tregojne se zonat e sherbimit me furnizim me uje nga operatoret perkates nuk mbulojne te gjitha territorin e vendit.

Duke analizuar kete ceshtje, rezulton se problemet me te medha jane ne mosmbulimin nga ana e operatorëve te zonave rurale te vendit. Operatorët jane te perqendruar ne zonat urbane dhe ne shume zona rurale ky sherbim le per te deshruar.

Levizja e popullsisë nga zonat rurale ne zonat urbane ka zgjeruar zonat e sherbimit ne keto te fundit dhe njekohesisht ka krijuar edhe mjaft probleme per furnizimin e tyre me uje sidomos ne qytetet e medha si Tirana, Durrësi, Fieri, Vlora, etj.

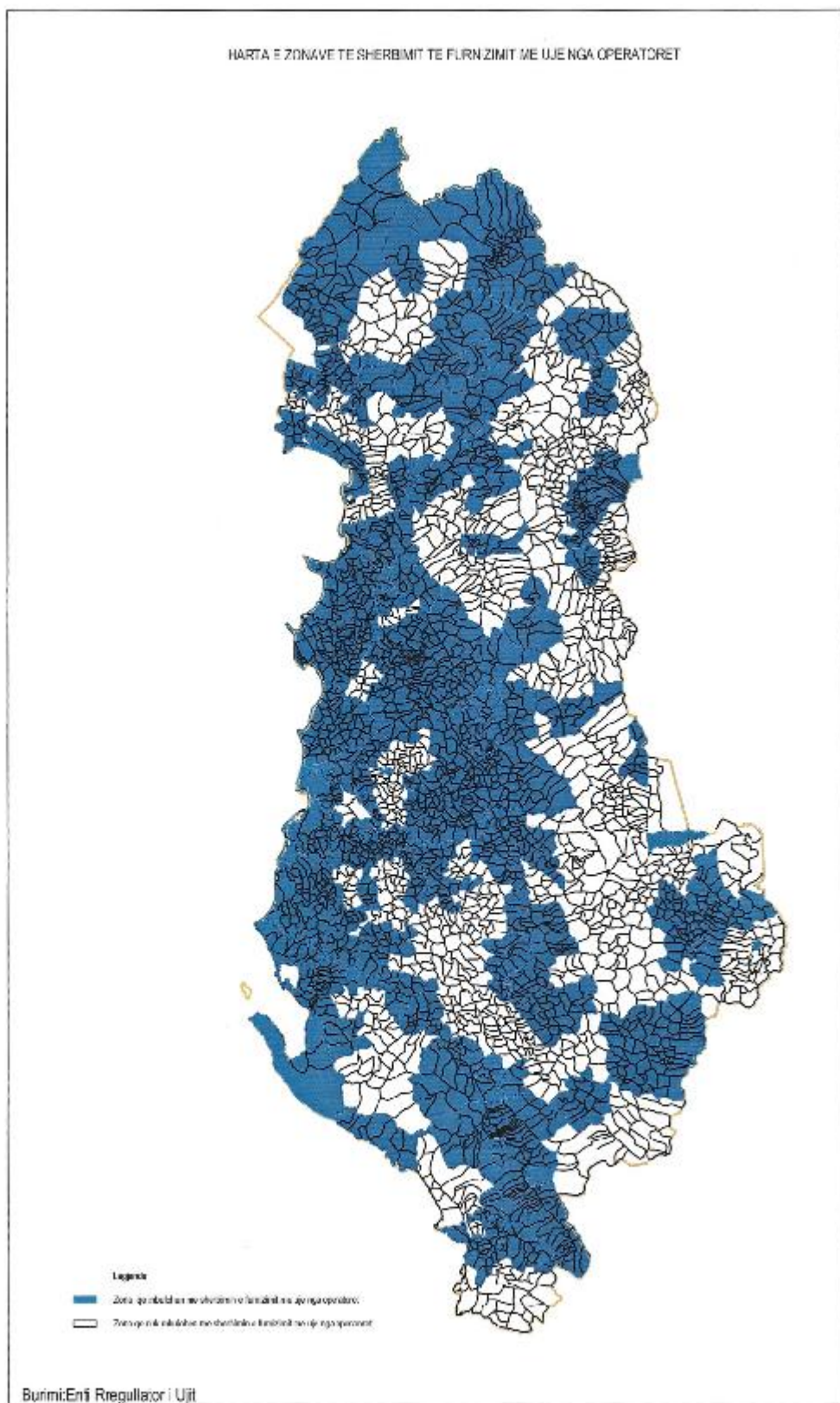
Sherbimi i furnizimit me uje nuk iu ofrohet te gjitha klienteve ne zonen e sherbimit si per arsye teknike dhe per arsye te nje menaxhimi jo te mire te zones se sherbimit nga ana e Operatorëve.

Operatorëve qe veprojne ne kete sektor si dhe pushteteve lokale iu del per detyre te evidentojne dhe rregjistrojne te gjitha klientet ne zonen e tyre te sherbimit dhe te bejne perpjekjet e tyre maksimale per t'iu ofruar kete sherbim te gjitha klienteve te tyre.

Njekohesisht, pushteteve lokale dhe operatorëve ju del per detyre te zgjerojne zonat e sherbimit te furnizimit me uje. Kjo mund te realizohet nepermjet riorganizimit te operatorëve si dhe procesit te rajonalizimit te sektorit. Ky proces kerkon studime te detajuara dhe te thelluara per te patur arritje sa me te mira si dhe nje menaxhim efektiv te sistemeve te furnizimit me uje. Gjate vitit 2009 jane vene re disa tentativa per zgjerimin e ketyre zonave si ne rrethin e Peqinit por qe akoma nuk ka rezultate konkrete.

Gjithashtu vihet re nje tendence e copetimit te zonave te sherbimit ne operator te vegjel ne nivel komunash apo qytete te vogla te cilat kane krijuar probleme jo vetem ne menaxhimin e vete sistemeve por edhe ne uljen e cilesise se sherbimit, rritjes se shpenzimeve dhe fuqise puntore per 1000 kliente si dhe ne rritjen e tarifave te ujit te pijshem.

Detajet per zonat e sherbimit te furnizimit me uje jepen ne harten bashkelidhur.

1.6.3 Cilesia e Sherbimit te furnizimit me uje te konsumatoreve

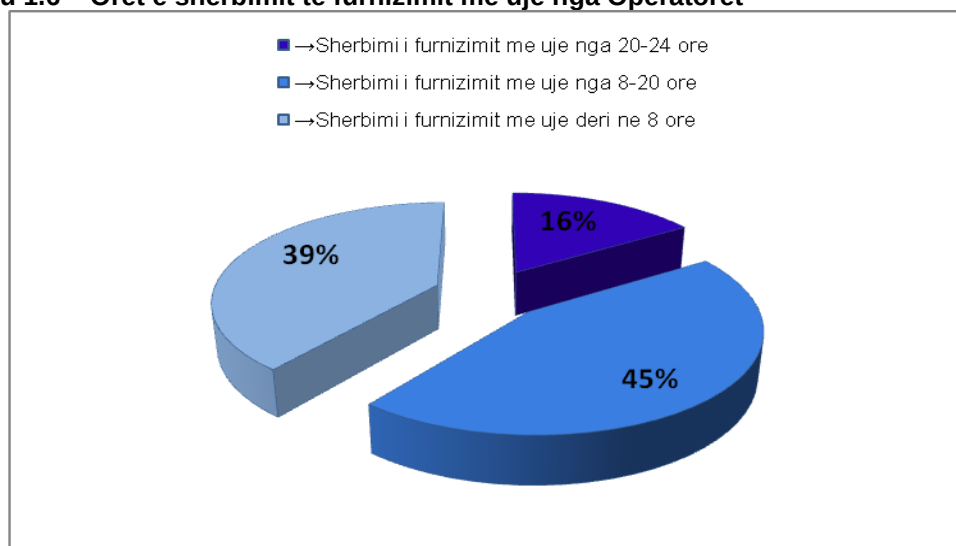
Cilesia e Sherbimit te furnizimit me uje te konsumatoreve vazhdon te jete e dobet. Kjo konsiston ne mosfurnizimin e vazhdueshem te klienteve me uje te pijshem, ne mossigurimin e presionit te duhur te ujit prane konsumatoreve, ne vonesat e riparimeve te difekteve te konstatuara, etj.

Shume pak operatore ofrojne furnizim me uje panderprerje te konsumatoreve. Te tilla jane SHA UK Korca- qytet, SHA UK Librazhdi, SHA UK Pogradeci, SHA UK Shkodra-qytet, te cilat u sigurojne klienteve te tyre 24 ore uje.

Operatoret qe rezultojne me keq ne kete drejtim jane ShA UK Durres, SHA UK Malesi e Madhe, SHA UK Korce fshat, SHA UK Lushnje fshat, etj te cilat furnizojne me pak se 6-8 ore ne dite.

Sipas te dhenave te Njesise se Monitorimit dhe Benchmark prane DPUK per vitin 2009 shkalla e furnizimit me uje te popullates varionte nga 4 deri ne 24 ore uje ne dite me nje mesatare prej **11.4 oresh** ne dite per te gjithë qytetet e vendit. Me poshte po paraqesim ne forme grafike numrin e operatoreve me cilesi te larte sherbimi, me cilesi mesatare dhe me cilesi te dobet.

Grafiku 1.6 – Oret e sherbimit te furnizimit me uje nga Operatoret

Burimi: Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

1.6.4 Analiza e treguesve kryesore te performances se sherbimit per ujin e pijshem.

Rezultatet e punes se nje operatori qe kryen furnizimin me uje varet nga nje seri faktoresh. Nder to perfshihen faktoret e meposhtem:

- Nese operatori ofron vetem sherbimin e furnizimit me uje apo sherbimin e furnizimit me uje dhe largimin e trajtimit e ujrave te ndotura,
- Nese operatori sherben ne zona urbane apo rurale,
- Madhesia e zones se sherbimit,

- Lloji i sistemeve te prodhimit (me gravitet apo me ngritje mekanike),
- Madhesia dhe koha e investimeve,
- Lloji i pronesise, etj.

Ne pergjithesi çdo operator ne Shqiperi e siguron sherbimin e furnizimit me uje nga dy ose me shume sisteme, ose i kombinuar prodhimi ujesjellesi, te cilet mund te jene me rrjedhje te lire dhe ngritje mekanike. Lloji i sistemit te prodhimit te ujit eshte i rendesishem, sepse ndikon ne koston e energjise, e cila eshte nje komponent mjaft i rendesishem i koston se operimit.

Me poshte eshte paraqitur ne menyre te permbledhur informacioni mbi llojin e sistemeve te prodhimit te ujit.

Burimi : Njesia e Montorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

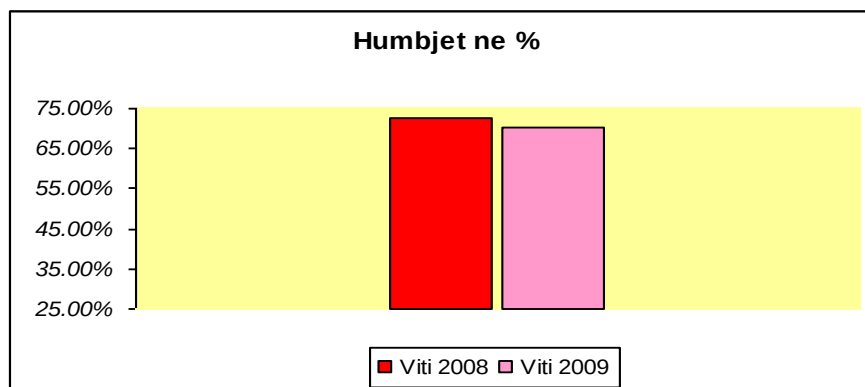
Sipas ketyre te dhenave, 47% e ujit prodhohet nga sistemet me rrjedhje te lire dhe ngritje mekanike, 44% nga sistemet me ngritje mekanike dhe 9% nga sistemet me rrjedhje te lire.

Treguesit kryesore qe ERRU i konsideron te rendesishme gjate analizes se performances se nje operatori per sherbimin e ujit te pijshem jane:

Uji i pafaturuar.

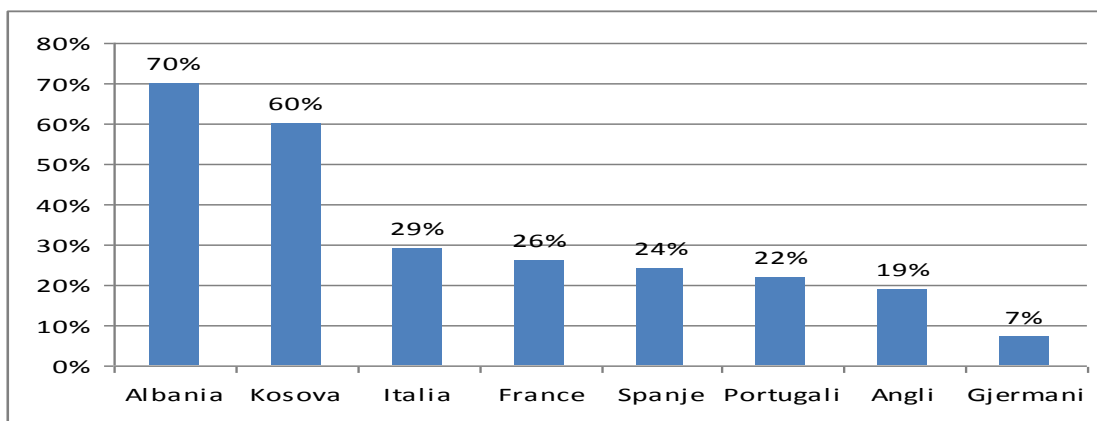
Ky tregues eshte shume domethenes ne lidhje me rezultatet e punes se nje operatori. Uji i pafaturuar ndryshe quhet uje i humbur. Nje pjese e humbjeve i perkasin humbjeve reale dhe/ose teknike ne sistem, si dhe humbjeve te cilat jane te pashmangeshme dhe ndryshojne ne varesi te llojit te sistemit. Humbjet e tjera vijne si pasoje e defekteve fizike ne sistem, rrjedhjeve per shkak te lidhjeve te paidentifikuara, apo lidhjeve qe perdoruesit bejne jashte matesit te ujit.

Niveli mesatar i humbjeve ne vitin 2009 rezulton te jete rreth 70% .Tendenca e ketij treguesi eshte ne ulje. Niveli mesatar i humbjeve ne vitin 2009 krahasuar me vitin 2008 eshte ulur rreth 2%.

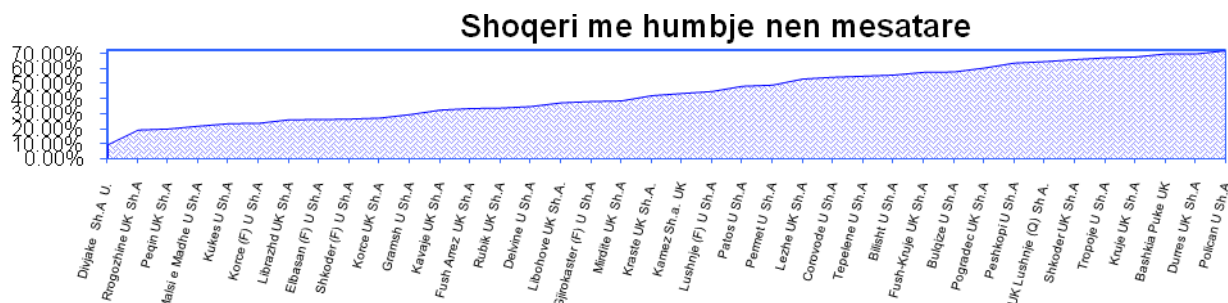
Burimi : Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

Siç shihet edhe me siper humbjet e ujit/ uji I pafaturuar eshte ne nivele mjaft te larta. Duke e krahasuar me disa vende te rajonit dhe te Europes, vendi yne vazhdon te jete shume larg standarteve europiane ne kete drejtim (shih grafikun)

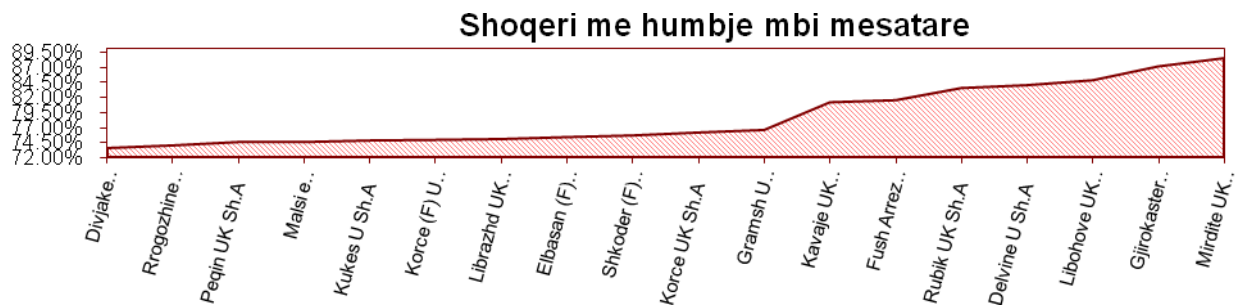

Burimi: Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT dhe Wikipedia.org

Gjithashtu me poshte po japim edhe Grafiket qe tregojne renditjen e shoqerive sipas nivelit te humbjeve krahasuar me mesataren

Burimi : Njesia e Montorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

Burimi i te dhenave: Njesia e Montorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

Niveli i larte i humbjeve mbetet nje nga problemet kryesore ne performancen e operatoreve, pasi ndikon negativisht ne gjendjen financiare te shoqerive. Kostoja e prodhimit te ujit rritet duke qene se prodhohet uje me shume sesa eshte e nevojshme. Kjo kosto eshte shume me e madhe ne rastet e sistemeve me ngritje mekanike per arsye te perdorimit te energjise dhe tarifave te larta, te cilat jane rritur edhe gjate vitit 2009 .

Nuk evidentohen burime potenciale te te ardhurave per shkak te perdoruesve qe nuk faturohen apo qe nuk jane te rregjistruar.

Nga ana tjeter po aq serioz eshte fakti qe humbje te tilla cojne ne shperdorim te burimeve ujore te vendit.

Prandaj humbjet e ujit duhen konsideruar si problem kryesor dhe duhen bere te gjitha perpjekjet per reduktimin e tyre

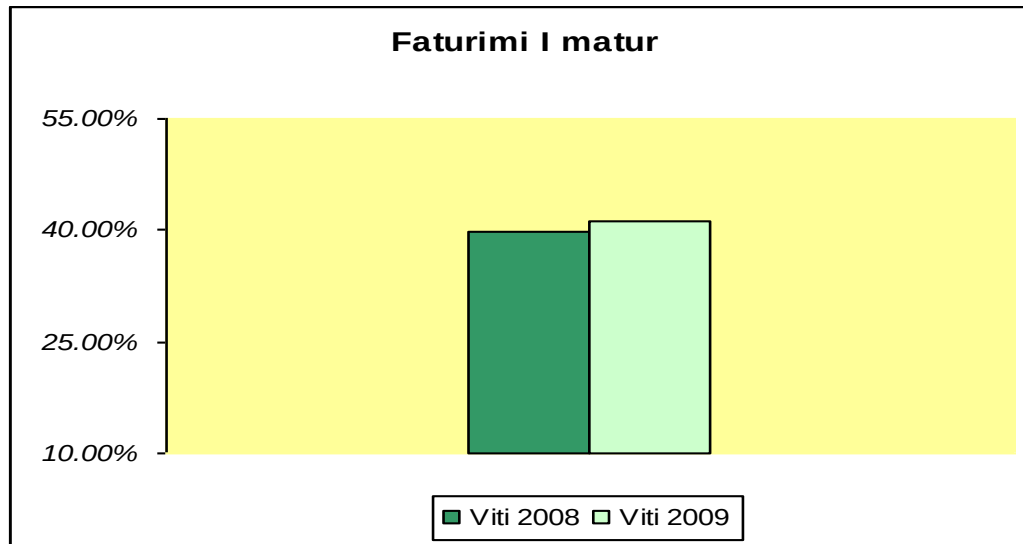
Konsumi i matur.

Uji si çdo mall tjetër duhet të paguhet. Çdo klient dëshiron të paguaje për atë që ai konsumon, por situata e deritanishme tregon se vetëm 42 % e sasisë së ujit të faturuar matet.

Pjesa më e madhe e operatoreve kryejnë faturimin e klienteve të tyre me matës dhe aforfe. Shumë operatore nuk kanë instaluar matës të konsumit dhe faturimi bëhet vetëm aforfe si për shembull në SHA UK Vlorë, Gjirokastër, Kurbin, Tropojë, Pukë etj.. Disa të tjerë kanë vendosur matës të ujit për të gjithë konsumatorët si SH A UK Librazhd, Pogradec, Korçë (Qytet), etj.

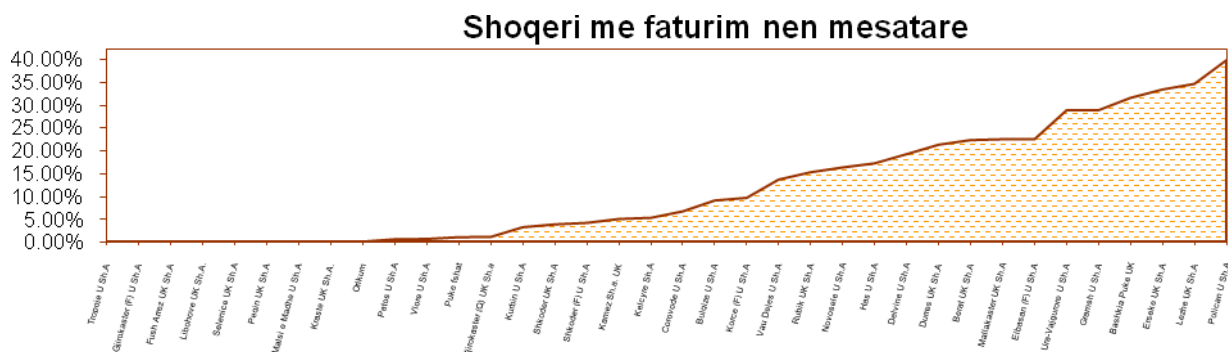
Shoqëritë po punojnë për vendosjen e matësve, por edhe pse shërbimi i matur në vitin 2009 është rritur rreth 2% në krahasim me vitin 2008, mbetet akoma për të bërë në këtë drejtim. Fakti që matet vetëm 42 % e ujit të faturuar si dhe fakti që 70 % e ujit humbet, tregon se vendosja e matësve të ujit tek konsumatorët duhet të jetë prioritet edhe tek investimet në këtë sektor. Përvoja ka treguar se vendosja e matësve redukton kërkesën për uje dhe ndihmon në mirë planifikimin e të gjithë elementeve të sistemit.

Grafiku i faturimit te matur per vitet 2008-2009.

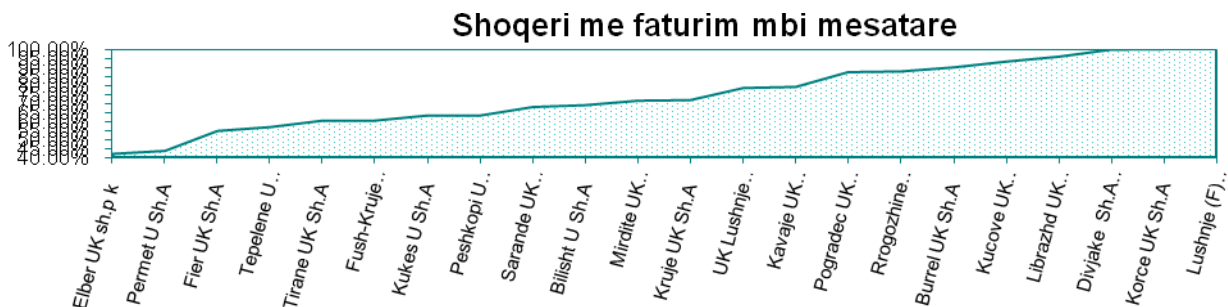

Burimi : Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

Gjithashtu per te bere nje vleresim te operatoreve ne kete sektor po japim ne forme grafike edhe renditjen e operatoreve sipas nivelit te sherbimit te matur krahasuar me mesataren

Burimi: Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

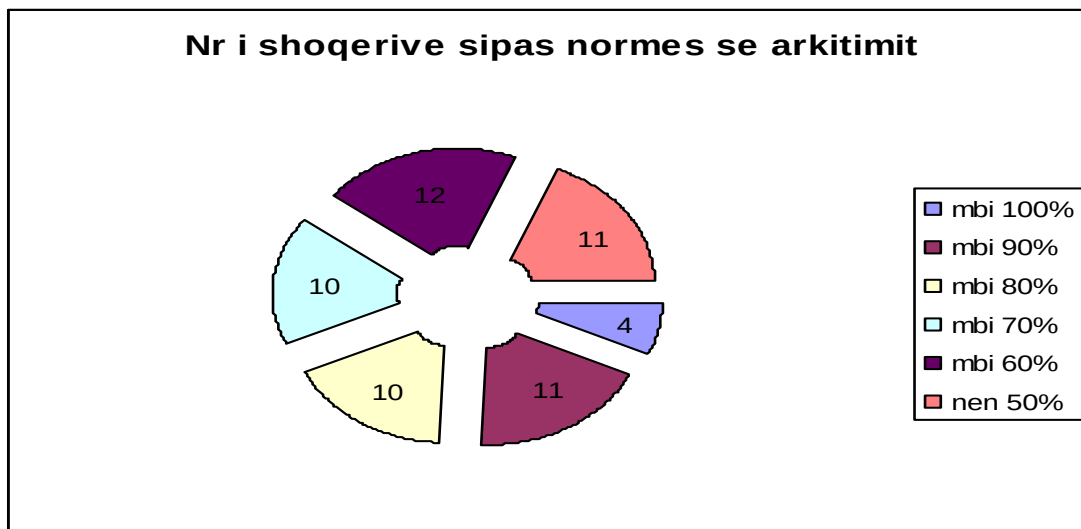
Burimi : Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

Shume operatore pretendojne se nuk mund te perballojne koston e vendosjes se matesave per konsumatorët dhe kjo gje spikat me dukshem tek operatorët e vegjel. Shume operatore presin investime nga pushteti qendror per vendosjes e ketyre matesave pa menduar qe keto çeshtje mund t'i zgjidhin edhe vete.

Njohja e situates aktuale dhe paisja me mates e konsumatoreve hap pas hapi mbeshetur ne plane afatgjata dhe afatshkurtera do t'u krijonte mundesi operatoreve per gjetjen e burimeve financiare dhe arritjen e ketij objekti.

Norma e arketimit.

Ky tregues nga viti ne vit ka ardhur duke u permiresuar. Permiresi i ketij treguesi per shume operatore ka ardhur si rezultat i vleresimit qe ato i kane bere ngritjes se nje sistemi efikas te arketimit cka do te thote se shume shoqeri ofrojne sherbimin ndaj konsumatoreve me cilesi dhe ne kohe. Operatore si SHAUK Korçe (Qytet), Pogradec, Shkoder (Qytet), Elbasan (Qytet), Kavaje, etj. kane zyra te sherbimit ndaj klientit te modernizuara, te vendosura ne zona strategjike, duke i krijuar klientit lehtesi ne pagesa, si dhe duke i'u pergjigjur ankesave dhe kerkesave te tyre ne kohe.

Burimi: Njesia e Montorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

Shume operatore te tjere si Sh.A.U. Peshkopi, Gramsh etj., duke e konsideruar arketimin e te ardhurave si burimin kryesor financiar te tyre kane aplikuar nderprejen e furnizimit me uje per konsumatorët problematike deri ne paditjen e tyre ne gjykate.

Operatore si Sh.A.U. Rubik, Koçovë, Delvine rezultojne te kene nje norme arketimi me te madhe se 100%, gje e cila tregon se keto shoqeri po punojne per uljen e debitoreve duke mbledhur te ardhura te paarketuara nga periudhat parardhese.

Ndergjegjesimi i konsumatoreve nepermjet fushtave publicitare do te ishte nje mjet efikas ne permiresimin e gjendjes se te ardhurave.

Kosto e prodhimit dhe faturimit per sherbimin e furnizimit me uje.

Kosto per njesi per prodhimin dhe faturimin e ujit te pijshem percaktohet nga:

- Sasia e ujit te prodhuar
- Sasia e ujit te faturuar
- Shpenzimet e kryera per sherbimin e furnizimit me uje.

Kostot e marra ne konsiderate, ne miratimin e tarifave sipas zerave jane;

- Kosto per personelin
- Kosto e energjise elektrike
- Kosto e amortizimit
- Kosto materiale
- Kosto e mirembajtjes
- Kosto te tjera
- Kosto e kthimit te investimit.

Kostot qe zene peshe specifike me te madhe ne totalin e kostos jane kostot e personelit, te energjise elektrike dhe amortizimit.

Sherbimi i furnizimit me uje vazhdon te kryhet me nivel te larte shpenzimesh per personelin. Ketu nje ndikim te madh ka numri i larte i punonjesve per 1000 lidhje qe operatorët kane aktualisht.

Mesatarisht ne sektor punojne **10 punonjes per 1000 lidhje**, kur mesatarja ne vendet e rajonit eshte 4 punonjes per 1000 lidhje.

Per shume operatore si SHAU Shkoder (Fshat), Peqin, Fushe Arrez, Puke, Malesi e Madhe, etj., numri i punonjesve per 1000 lidhje eshte shume i larte (30-40 punonjes per 1000 lidhje).

Tregues te mire ne kete drejtim kane operatoret si Sh.A.U.K. Pogradec, Korçe (Qytet), Durres, Tirane, Vlore etj. Keta operatore kane me pak se 6 punonjes per 1000 lidhje.

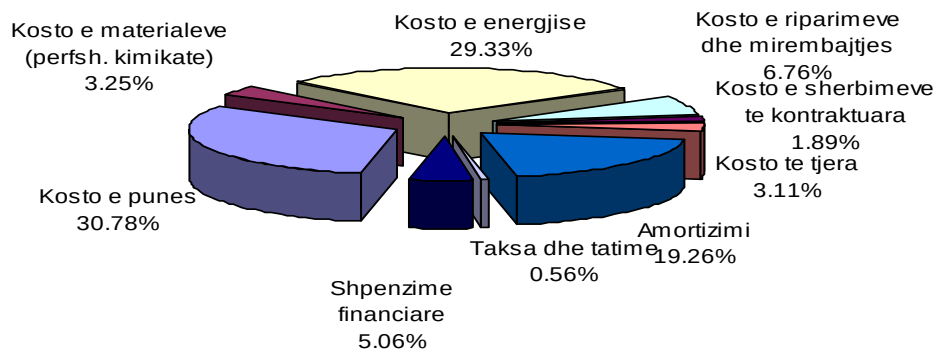
Kosto e energjise elektrike ne totalin e shpenzimeve per furnizimin me uje ze nje peshe te konsiderueshme sidomos per ato shoqeri qe kane sistem me ngritje mekanike. Faktor i rendesishem qe lidhet me kete shpenzim eshte edhe niveli i larte i humbjeve. Per te perballuar furnizimin me uje te klienteve per shkak te nivelit te larte te humbjeve, shoqerite detyrohen te prodhojne me shume uje se sa nevoja, gje e cila ndikon direkt ne konsumin e energjise elektrike.

Kosto e amortizimit eshte rritur sidomos ne ato shoqeri ku kane perfunduar investimet per reabilitimin dhe zgjerimin e sistemeve. Ky element behet i ndjeshem ne kosto edhe per shoqerite me nivel te ulet shpenzimesh.

Diferenca ndermjet koston se prodhimit dhe faturimit tregon se sa shpenzime shtese jane kryer per njesi te prodhuar dhe te pashtur. Reduktimi i humbjeve krijon mundesine per zvogelimin e differences ndermjet dy kostove.

Grafikisht struktura e koston totale per ujin e pijshem paraqitet si me poshte:

Kosto e Totale per Ujin e Pijshem

Burimi: Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

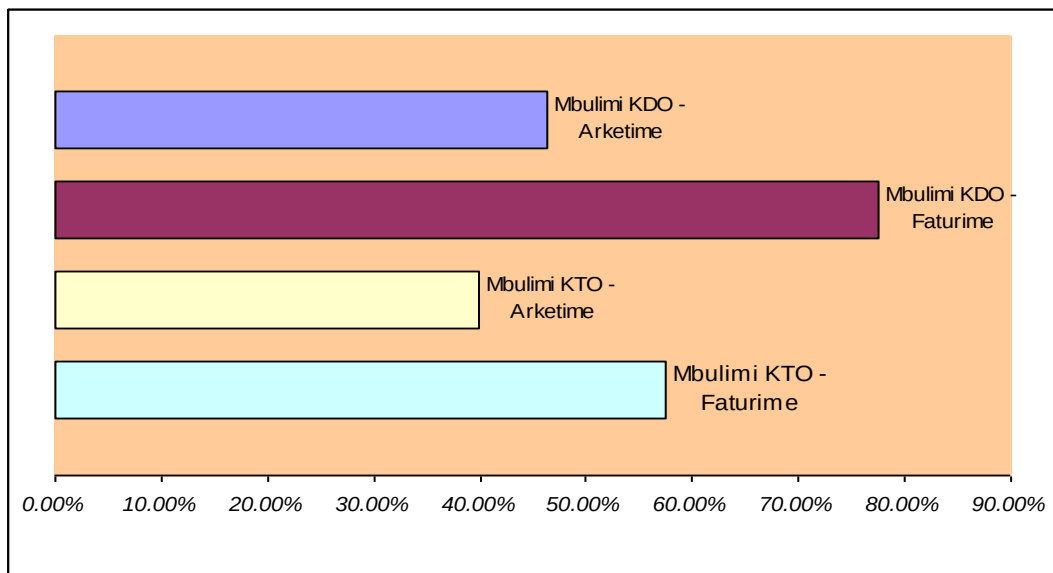
Mbulimi i Kostos Operative dhe Kostos Totale

Operatorët ujësjes kanalizime në përgjithësi nuk kanë mundur të mbulojnë kostot e shërbimit me të ardhurat e tyre dhe qeveria ka vazhduar të subvencionojë këto shoqëri për mbulimin e kostove të këtyre shërbimeve.

Përmirësimi në këtë drejtim është tendenca në rritje e këtij treguesi. Operatorët e marrë në analizë në vitin 2009 kanë arritur të përmirësojnë treguesin e mbulimit të kostove me përpjekjet e tyre jo vetëm për arketimin e të ardhurave por edhe me përmirësimin e punës për uljen e nivelit të humbjeve, rritjes së numrit të klientëve si dhe rritjen e tarifave përkatëse.

Shumë operatorë si Sh.A.U.K Berat, Korçë (Qytet), Shkoder (Qytet), Tirane, Librazhd, etj kanë mundur që me të ardhurat e tyre të mbulojnë koston operative të shërbimit.

Grafiku i mëposhtëm tregon mbulimin e koston direkte operative (KDO) dhe koston totale operative (KTO) nga të ardhurat dhe arketimet për vitin 2009.

Burimi: Njesia e Monitorimit dhe Benchmark, DPUK, MPPTT

1.7. Gjendja e Sektorit te Largimit dhe Trajtimit te Ujrave te Ndotura

1.7.1 Te dhena te pergjithshme

Grumbullimi, largimi dhe trajtimi i ujrave te ndotura behet kryesisht nepermjet sistemeve qendrore te kanalizimeve te ujrave te ndotura (KUN) te cilat ne shumicen e rasteve administrohen nga operatore publike qe jane ne varesi te pushteteve lokale ose direkt nga keto pushtete me ane te sektoreve te vecante.

Sistemet e KUN jane kryesisht sisteme me gravitet dhe vetem ne disa raste perdoren edhe stacionet e pompave te ujrave te zeza te cilat nga pikat fundore te ketyre sistemeve i dergojne ne pikat e shkarkimit ose ne impiantet e trajtimit te ketyre ujrave. Nje pjese e ketyre sistemeve jane te perbashketa me sistemet e largimit te ujrave te shiut. Sistemet e KUN jane te ndertuara kryesisht ne zonat urbane kurse ne zonat fshatare dhe ato jo urbane perreth qyteteve perdoret sistemi i gropave septike apo gropave sanitare. Ujrat e ndotura te zonave urbane jane kryesisht ujra te ndotura komunale dhe jo me ndotje teknologjike apo industriale. Ujrat e ndotura industriale jane vetem ne rastet e disa zonave te perqendruara ku ushtrojne aktivitetin e tyre firma te medha private.

Te gjitha shkarkimet e ujrave te ndotura nga keto sisteme krijojne probleme mjedisore ne lumenjte, liqenet dhe detrat tane. Perjashtim bejne vetem sistemet e KUN ne qytetet Pogradec dhe Kavaje te cilat shkarkojne keto ujra ne impiante te trajtimit te tyre dhe me pas i derdhen ne liqen dhe ne det.

1.7.2 Zonat e Sherbimit te largimit dhe trajtimit te ujrave te ndotura.

Sherbimi i grumbullimit dhe largimit te ujrave te ndotura me gjithë permiresimet e vazhdueshme vazhdon te jete me probleme ne Shqiperi, pasi ky sherbim afrohet vetem ne qytetet e vendit dhe shume pak ne zonat jo urbane dhe fshatare.

Te dhenat e vitit 2009 tregojne se zonat e sherbimit per grumbullimin dhe largimin e ujrave te ndotura nga operatorët perkates mbulojne nje pjese te vogel te territorit te vendit e cila eshte e perqendruar ne qytetet kryesore te medha si Tirane, Durrës, Korce, Elbasan, Shkoder, etj. Detajet per zonat e sherbimit te grumbullimit dhe largimit te ujrave te ndotura jepen ne harten bashkelidhur.

Nga analiza e ketij problemi vihet re se ky sherbim mbulohet nga sektore te vecante prane pushteteve lokale. Keta sektore mbulojne njekohesisht edhe mirembajtjen e sistemeve te ujrave te shiut si dhe te mirembajtjes se rrugeve.

Pushteteve lokale dhe operatoreve ju del per detyre te zgjerojne zonat e sherbimit te grumbullimit dhe largimit te ujrave te ndotura. Kjo mund te realizohet nepermjet riorganizimit te operatoreve dhe te sektoreve prane ketyre pushteteve si dhe procesit te rajonalizimit te sektorit.

1.7.3 Cilesia e Sherbimit dhe Analiza e Treguesve kryesore te Performances se sherbimit per ujrat te ndotura.

Sherbimi i largimit te ujrave te ndotura eshte po aq i rendesishem sa edhe sherbimi i furnizimit me uje. Ky sherbim aktualisht i ofrohet klienteve ne zonat urbane.

Ky sherbim ne disa zona kryhet nga operatore te KUZ (28 Operatore sherbejne ne sektorin e grumbullimit, largimit dhe trajtimit te ujrave te ndotura) ose direkt nga njesite e qeverisjes vendore (ne shume qytete te vogla si dhe ne disa qytete te medha si Vlora, Kukes, Patos, Peshkopi,etj) nepermjet sektoreve te sherbimit te krijuar prej tyre.

Cilesia e Sherbimit te grumbullimit dhe largimit te ujrave te ndotura vazhdon te jete e dobet. Kjo konsiston ne bllokimet e ketyre sistemeve dhe mospastrimin e tyre per nje kohe te gjate si dhe ne vonesat e riparimeve te difekteve te konstatuara, etj.

Gjate analizes se treguesve te performances se operatoreve qe veprojne ne kete sektor vihet re se sherbimi i largimit te ujrave te ndotura ze nje vend dytesor dhe here here edhe i pavleresuar nga vete operoret.

Gjate ketij viti vihet re se disa operatore te UK kane filluar te kene ne vemendjen e tyre edhe kete sherbim. Vleresimi qe ato i kane bere ketij sherbimi, puna qe kane bere ne kete drejtim per te bindur donatoret per domosdoshmerine e permiresimit te tij ka bere te mundur qe te sigurohen fondet e nevojshme per ta sjelle kete sherbim ne parametra bashkekohore.

Sh.A.U.K.Korce pas rikonstruksionit te sistemit te furnizimit me uje eshte duke perfunduar edhe rikonstruksionin e rrjetit te kanalizimeve per qytetin e Korces. E njejta gje mund te thuhet edhe per Sh.A.U.K.Pogradec ku po kryhen me sukses investimet per kete sherbim. Investimi parashikohet te perfundoje brenda vitit 2010 ku te gjithë klientet ne zonen e sherbimit do te jene te lidhur me sistemin e largimit te ujrave te ndotura, grumbullimi i ujrave te ndotura do te behet nepermjet kolektorit kryesor i ndertuar pergjate liqenit te Ohrit i cili do te shkarkohet ne impiantin e pastrimit te ujrave te ndotura.

Operatore te tjere si Sh.A.U.K. Berat-Kucove, Durres, Lezhe, Kavaje, Tirane jane duke kryer studimet per rikonstruksionin e sistemit si dhe jane hartuar projektpreventivat perkate me qellim gjetjen e burimeve te finacimit.

Shume donatore te huaj si dhe qeveria kane filluar te mbeshtesin me investime projektet e ketyre operatoreve.

Faturimi per sherbimin e largimit te ujrave te ndotura llogaritet 80% e sasise se ujit te faturuar.

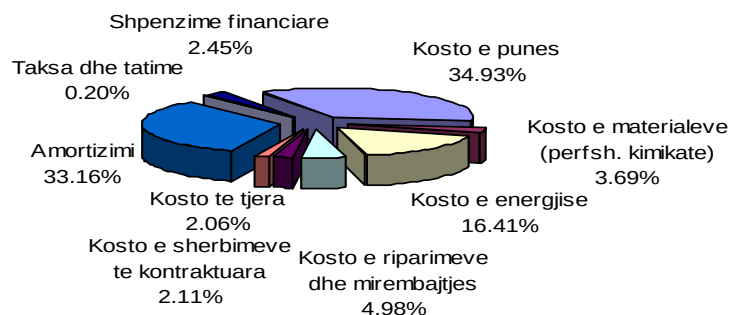
Tarifat e sherbimit te largimit te ujrave te ndotura jane ne nivele te ulta, ato mbulojne pergjithesisht koston operative te ketij sherbimi. Pervoja e deritanishme po tregon se tarifat e ketij sherbimi duhet te jene ne rritje. Kjo per faktin se ky sherbim po kerkon gjithmone e me shume permiresimin e tij gje qe do te shoqerohet patjeter me investime. Per pasoje edhe koston e ketij sherbimi do te rriten.

Pergjithesisht shpenzimet per sherbimin e largimit te ujrave te ndotura zene nje perqindje te vogel ne totalin e shpenzimeve te operatoreve ujesjelles kanalizime e cila varion nga 10-20 % .

Ne totalin e shpenzimeve te sherbimit te largimit te ujrave te ndotura 80% e zene shpenzimet e personelit, amortizimit dhe shpenzimet per energjine elektrike.

Grafikisht struktura e koston totale per ujin e ndotur paraqitet:

Struktura e koston totale per Ujin e Ndotur

Burimi: ERRU

Investimet qe jane kryer per Rikonstruksionin e rrjeteve te kanalizimeve per Sh.A.U.K Korce e Pogradec nga njera ane ka permiresuar kete sherbim por nga ana tjeter eshte rritur kosto e ketij sherbimi dhe si per rrjedhoje edhe tarifat e ketij sherbimi per keto shoqeri jane 2-3 here me te larta se ato te shoqerive te tjera.

Investimet ne kete sektor do te sjellin ndryshimin e kostove te operimit dhe mirembajtjes ne teresi si dhe ndryshimin e struktures se koston. Rikonstruksioni i sistemeve te largimit te ujrave te ndotura me materiale te standarteve europiane dhe teknologji bashkekohore do te ndryshojne koston e operimit dhe mirembajtjes. Keto kosto do te jene disa here me te larta ne krahasim me koston e deritanishme qe mbulojne vetem koston e zhbollkimeve te rastit.

1.7.4 Trajtimi i Ujrave te Ndotura

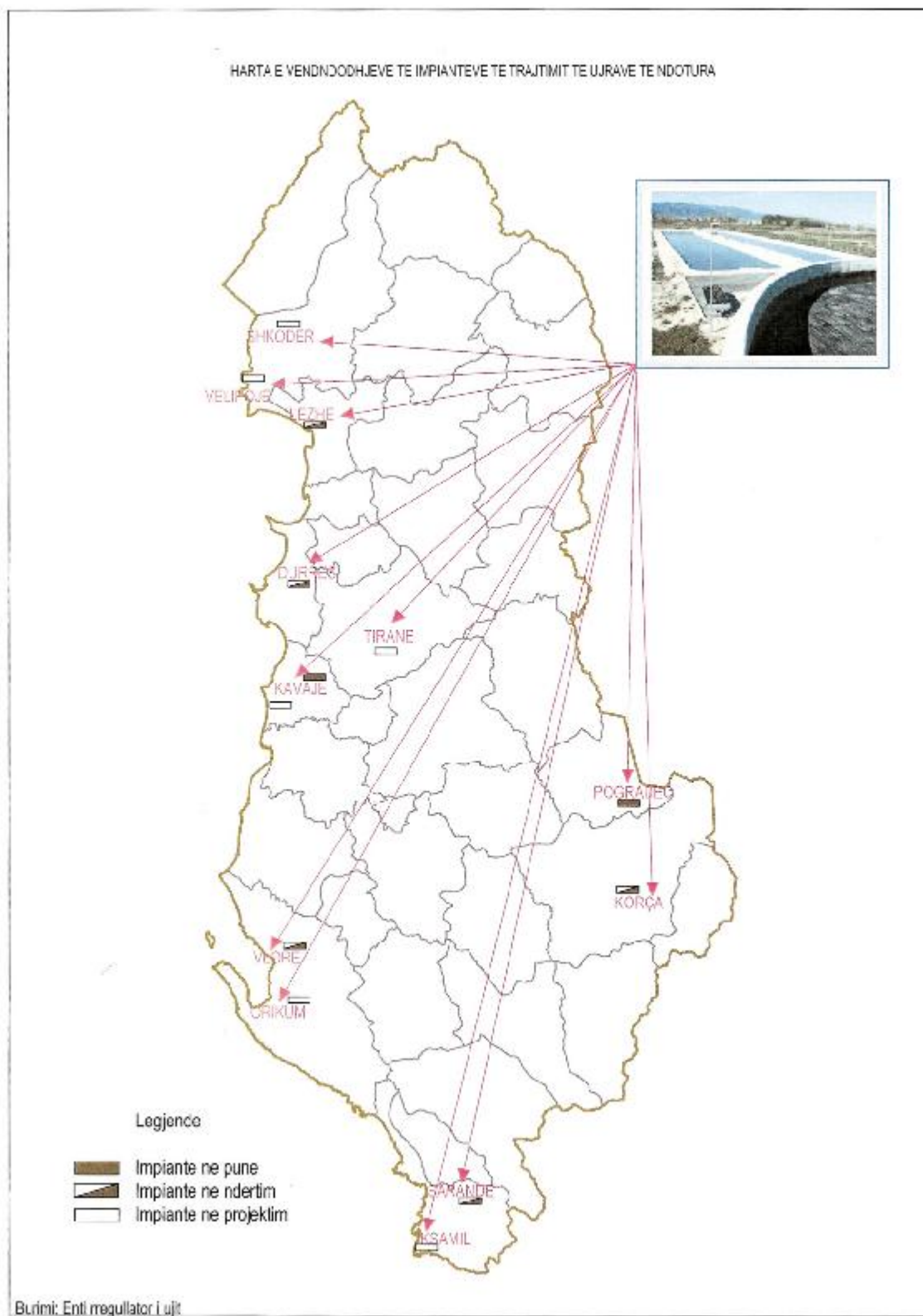
Aktualisht ne vendin tone jane ne pune **2(dy)** impiante te trajtimit te ujrave te ndotura ne Kavaje dhe ne Pogradec me kapacitete aktuale ne total per 50 000 banore. Te dy keto impiante do te kene ne te ardhmen shtesa te kapaciteteve te tyre deri ne 3-4 here ne funksion te rritjes se klienteve.

Teknologjia e trajtimit te ujrave te ndotura ne te dy keto impiante eshte e njejte dhe ka ne themel trajtimin biologjik nepermjet pondeve anaerobike te pasuar nga filtrat me pikim dhe dekantues sekondar.

Gjithashtu, ne vendin tone jane ne proces ndertimi edhe **5 (Pese)** impiante te trajtimit te ujrave te ndotura ne Durres, Sarande, Lezhe-Shengjin, Vlore, Korce.

Ne baze te planit te mesiperm kombetar jane ne proces projektimi edhe **6(gjashte)** impiante te tjere te trajtimit te ujrave te ndotura ne Tirane, Shkoder, Kavaja 2, Velipoje, Ksamil, Orikum.

Enti Rregullator i Ujit ndjek me mjaft vemendje edhe zhvillimet ne sektorin e Trajtimit te ujrave te ndotura urbane. Aktualisht, ERRU eshte ne dijeni te nje plani kombetar per te ndertuar impiante te trajtimit te ujrave te ndotura urbane te cilat do ti sherbejne kryesisht zonave te zhvilluara urbane me nje popullsi prej afro 2 milion banore. Bashkelidhur jepet edhe harta e vendndodhjes se ketyre Impianteve ne Shqiperi

ERRU i kushton vemendjen e duhur ketij sektori per disa arsye si:

- Mbrojtja e burimeve ujore si dhe mbrojtja e shendetit te njerezve
- Respektimi i ligjeve ne fuqi per trajtimin e ujrave te ndotura urbane si dhe per mbrojtjen e mjedisit
- Respektimi i Standarteve dhe normave Europiane ne fushen e mbrojtjes se mjedisit dhe te trajtimit te ujrave te ndotura
- Kosto e larte investimi per ndertimin e impianteve
- Eksperienca e paket per operimin dhe mirembajtjen e tyre
- Kostot e operimit dhe mirembajtjes
- Tarifa te larta sherbimi qe duhet te perballohen nga Konsumatori
- Zgjedhja e proceseve teknologjike ne perputhje me standartet bashkekohore europiane dhe me kosto sa me te ulet te operim- mirembajtje.

1.8 Tarifat e Ujit te Pijshem dhe Ujrave te Ndotura

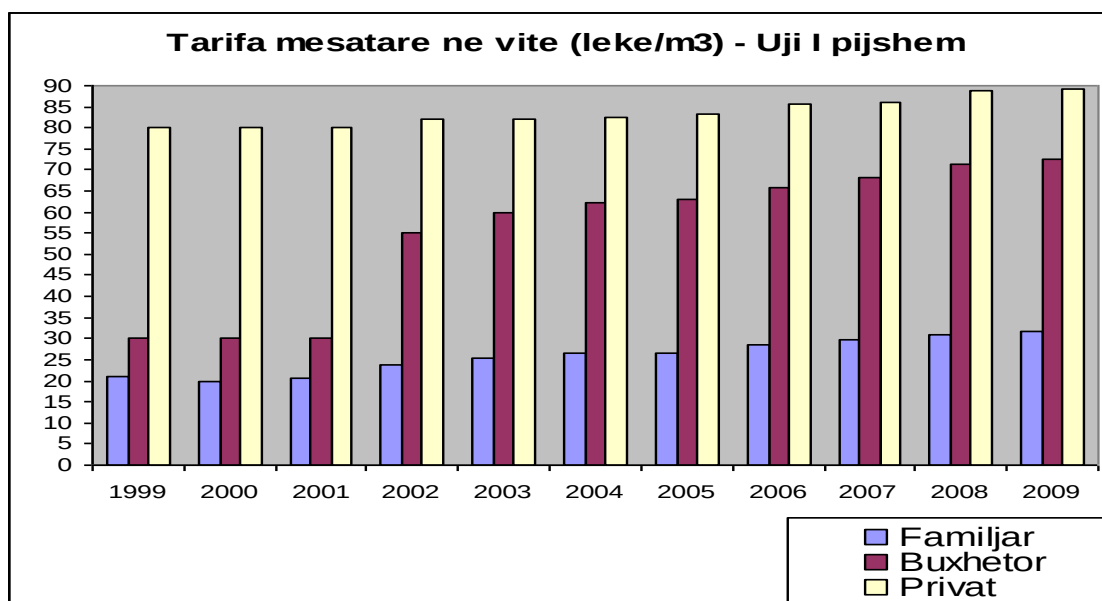
Tarifat e operatoreve per ujin e pijshem dhe ujrane ndotura i nenshtrohen ndryshimeve te ndryshme ne perputhje me kuadrin ligjor te miratimit te tyre nga ERRU. Aktualisht ne vendin tone zbatohen tarifa per tre kategori konsumatoresh si me poshte:

- Konsumatore Familjare
- Konsumatore Buxhetore
- Konsumatore Private

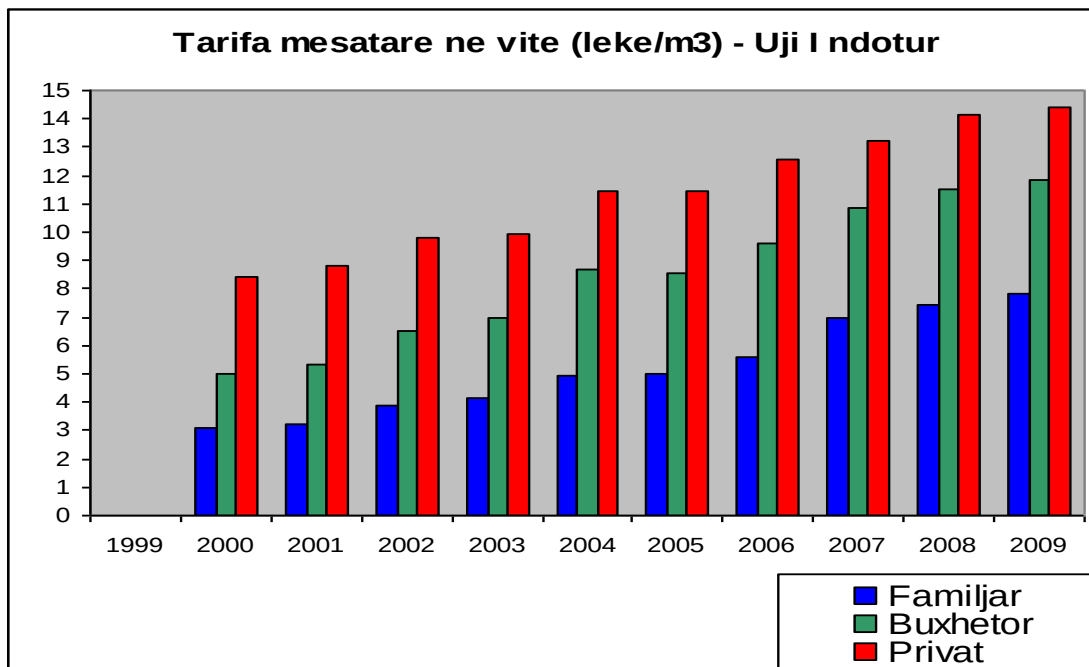
Gjate vitit 2009 ka filluar te aplikohet edhe nje tarife fikse sherbimi, si dhe tarifa e shitjes se ujit te pijshem me shumice.

Tarifat percaktohen ne baze te nje analize tekniko - ekonomike te sistemit te UK dhe administrimit te tij per cdo operator qe aplikon prane ERRU.

Keto tarifa gjate dhjete viteve te funksionimit te ERRU kane patur nje tendence ne rritje per te gjitha kategorite e konsumatoreve. Me poshte po japim nje pasqyre te rritjes se ketyre tarifave ne vitet 1999 – 2009 ku vihet re qarte rritja e tyre.

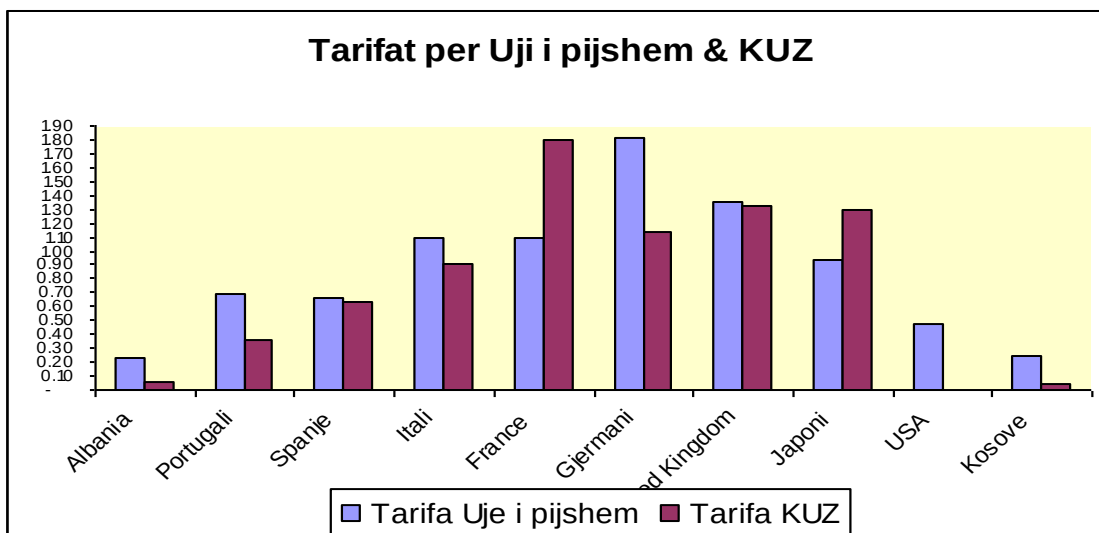

Burimi: ERRU

Burimi: ERRU

Megjithate, tarifa mesatare per konsumatorët familjare per ujin e pijshem vazhdon te jete e ulet. Aktualisht eshte ne nivelin e 31.7 lek/m³ per ujin e pijshem. Tarifa mesatare per perdoruesit familjare per ujrën e ndotura eshte akoma me e ulet. Aktualisht eshte ne nivelin e 7.1 Lek/m³. Duke e krahasuar me vendet e tjera te rajonit dhe te Europes keto shifra jane me te ultat. (Shih grafikun bashkelidhur).

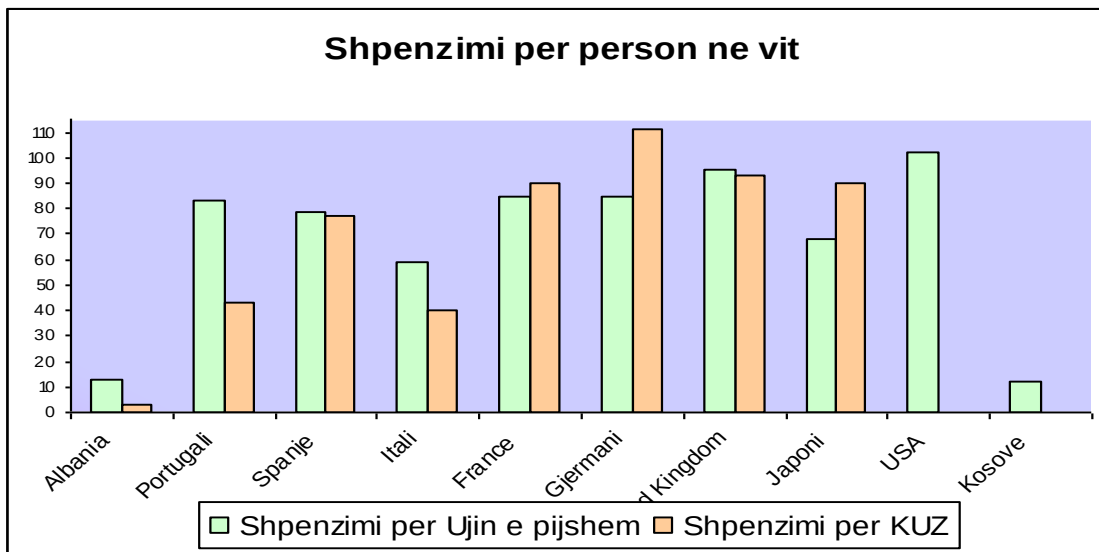

Burimi: ERRU dhe Wikipedia.org

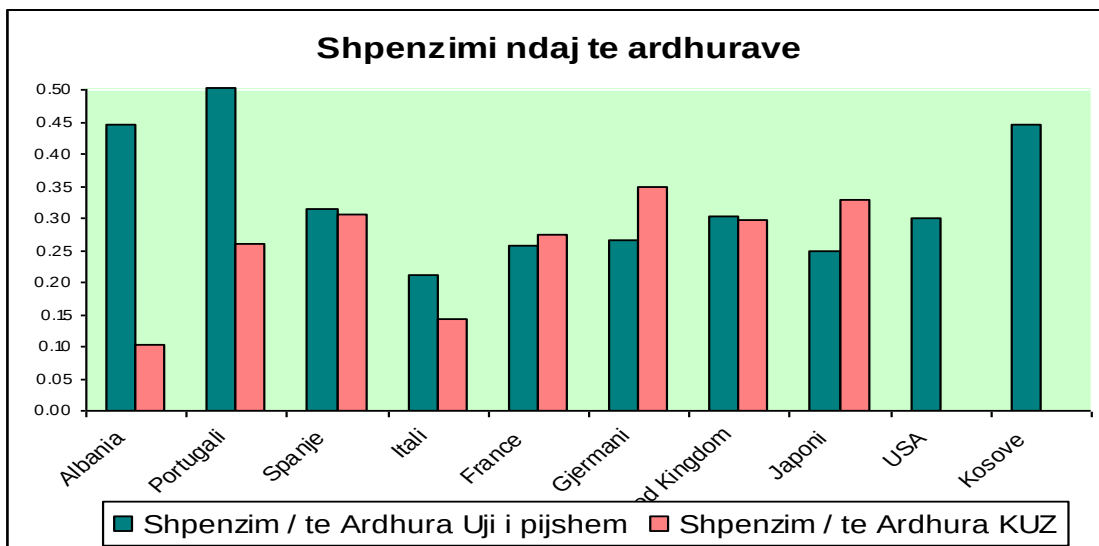
Ne se analizojme shpenzimet per sherbimin e ujit te pijshem dhe te ujrave te ndotura ne funksion edhe te sasise se ujit qe perdorin konsumatorët familjare shqiptare, rezulton se keto shpenzime jane mjaft te ulta. Keto shpenzime arrijne vleren 13 Euro/person /vit per ujin e pijshem dhe vetem 3 Euro/person /vit per ujrën e ndotura.

Shpenzimet per sherbimin e UK, krahasuar me te ardhurat per fryme te konsumatoreve familiare shqiptare jane nder me te lartat ne Europe.

Nga grafiku i meposhtem mund te shikohet qarte ndryshimi me vendet e tjera te rajonit dhe te Europes.

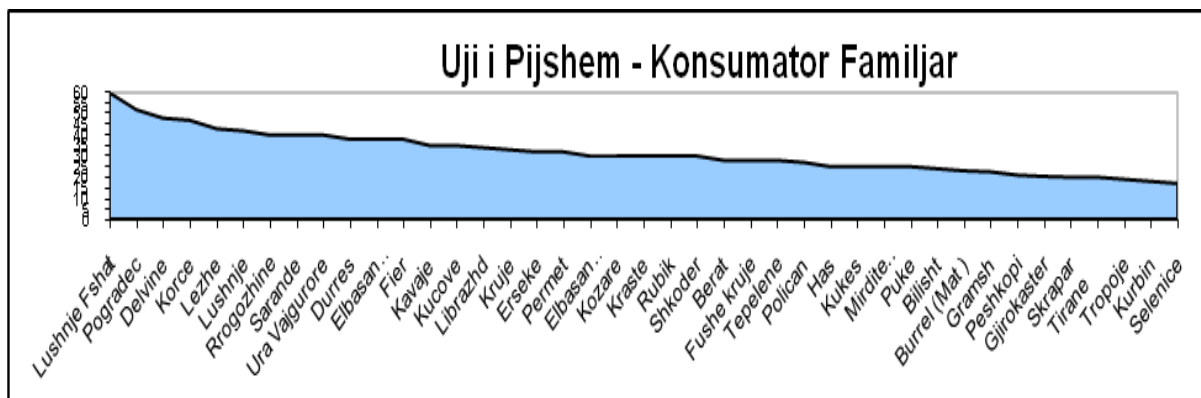
Burimi : ERRU dhe Wikipedia.org

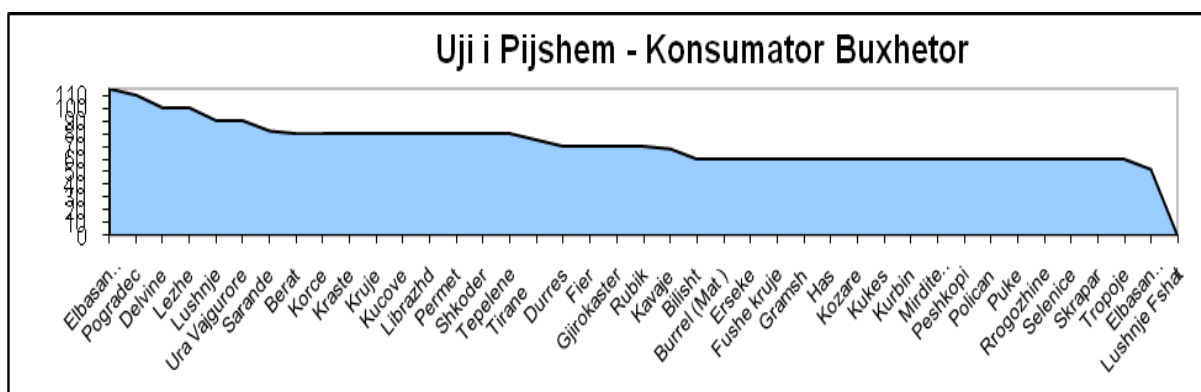
Burimi: ERRU dhe Wikipedia.org

Me poshte po japim nje pasqyre te nivelit aktual te tarifave te ujit te pijshem dhe te ujrave te ndotura te miratuara nga ERRU qe perdoren nga operatorët perkates.

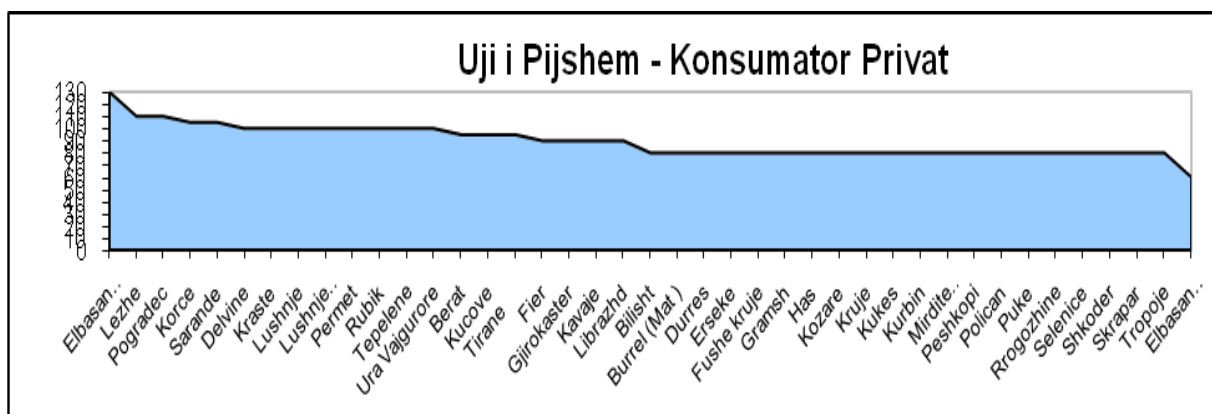
Nr	Lloji I shoqerise	Emertimi	Per ujin e pijshem							Per Ujin e Ndotur		
			Familjar	Buxhetor	Privat	Shitje Uji me shumice	Kliente specifik	Cezmat Publike	Tarife fikse	Familjar	Buxhetor	Privat
1	Sha. U.K.	Berat	28	80	95					6	10	12
2	Sha. U.	Bilisht	32	75	90							
3	Sha. U.	Burrel (Mat)	23	60	80					2	4	6
4	Sha. U.K.	Delvine	48	100	100							
5	Sha. U.	Durres	38	70	80	24.5				8	11	11
6	Sha. U.K.	Elbasan (Elber shpk)	38	115	130					8.3	25	30
7	Sha. U.	Elbasan Fshat	30	52	60				27.26			
8	Sha. U.	Erseke	32	60	80					6	6	8
9	Sha. U.K.	Fier	38	70	90	22	50			7	12	14
10	Sha. U.K.	Fushe kruje	28	60	80					6	10	12
11	Sha. U.K.	Gjirokaster	20.4	70	90					4	6	10
12	Sha. U.	Gramsh	22.5	60	80							
13	Sha. U.	Has	25	60	80							
14	Sha. U.K.	Kavaje	35	68	90	29.8				12.5	14	16
15	Sha. U.K.	Korce	47	80	105					16.4	26	31
16	Komune	Kozare	30	60	80							
17	Sha. U.	Kraste	30	80	100					7	10	15
18	Sha. U.K.	Kruje	33	80	80					8	12	12
19	Sha. U.K.	Kucove	35	80	95					6	10	12
20	Sha. U.	Kukes	25	60	80	15				7	15	20
21	Sha. U.	Kurbin	18	60	80							
22	Sha. U.K.	Lezhe	43	100	110	26				10	14	17
23	Sha. U.K.	Librazhd	34	80	90	28				10	15	17
24	Sha. U.K.	Lushnje	42	90	100	30/32				10	14	17
25	Sha. U.	Lushnje Fshat	60		100							
26	Sha. U.K.	Mirdite (Rreshen)	25	60	80					4	8	10
27	Sha. U.	Permet	32	80	100							
28	Sha. U.	Peshkopi	27	65	85			24				
29	Sha. U.K.	Pogradec	52	110	110				40	13	16	16
30	Sha. U.	Polican	27	60	80							
31	Sha. U.K.	Puke	25	60	80					5	8	10
32	Sha. U.	Rrogozhine	40	60	80					7	8	10
33	Sha. U.K.	Rubik	30	70	100					7	10	15
34	Sha. U.K.	Sarande	40	82	105	18				10	13	17
35	Sha. U.	Selenice	17	60	80							
36	Sha. U.K.	Shkoder	30	80	80					10	13	13
37	Sha. U.	Skrapar	20	60	80							
38	Sha. U.	Tepelene	28	80	100							
39	Sha. U.K.	Tirane	20	75	95	6	4.5			5	6	10
40	Sha. U.	Tropoje	19	60	80							
41	Sha. U.	Ura Vajgurore	40	90	100							
Tarifa mesatare			31.88	73.05	89.8	21.16				7.81	11.84	14.44

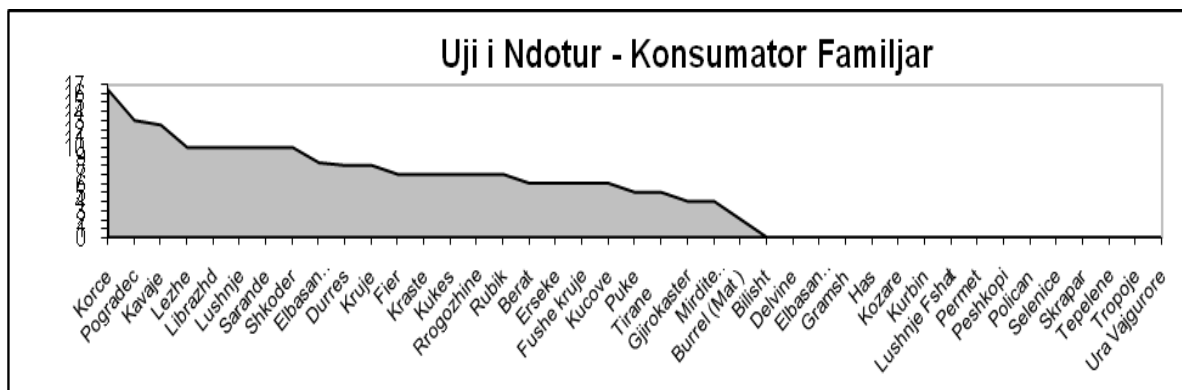
Burimi : ERRU

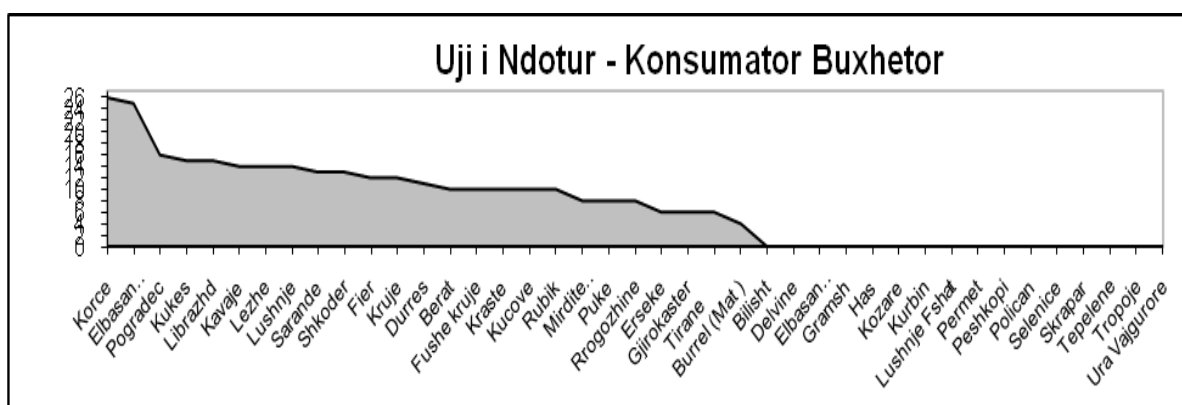
Burimi : ERRU

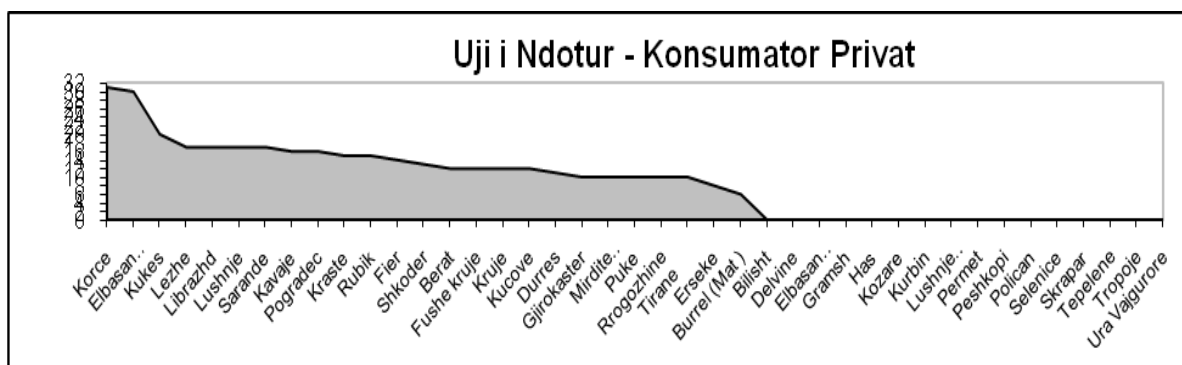
Burimi : ERRU

Burimi : ERRU

Burimi : ERRU

Burimi: ERRU

2.

Veprimtaria e Entit Rregullator te Ujit (ERRU) per vitin 2009

2. Veprimtaria e Entit Rregullator te Ujit (ERRU) ne vitin 2009.

2.1 Baza Ligjore e Veprimtarise se ERRU

Sic dihet, Kuadri Ligjor I funksionimit te Entit Rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura (ERRU) eshte **ligji Nr. 8102**, dt.28.03.1996 “Mbi kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura“ i ndryshuar me ligjin Nr. 9352, dt. 03.03.2005 dhe ligjin Nr. 9584 dt. 17.07.2006 dhe Ligjin Nr. 9915 date 12.05.2008.

Objektivi kryesor i ketij Ligji eshte garantimi dhe mbrojtja e interesave publike nga njera ane dhe krijimi i nje mjedisi transparent ligjor dhe rregullator qe te nxise investimet ne kete sektor.

Ndryshimet e fundit ligjore qe u bene ne vitin 2008, bene te mundur qe ERRU te rrite ne nje shkalle te re aktivitetin e saj si nje **institucion i pavarur, i paanshem**, me veprimtari transparente, ekspertize te kualifikuar dhe nje ndjeshmeri me te madhe ndaj shqetesimeve te konsumatoreve per te patur nje sherbim sa me te mire ne kohe dhe cilesi dhe kosto te perballueshme prej tyre.

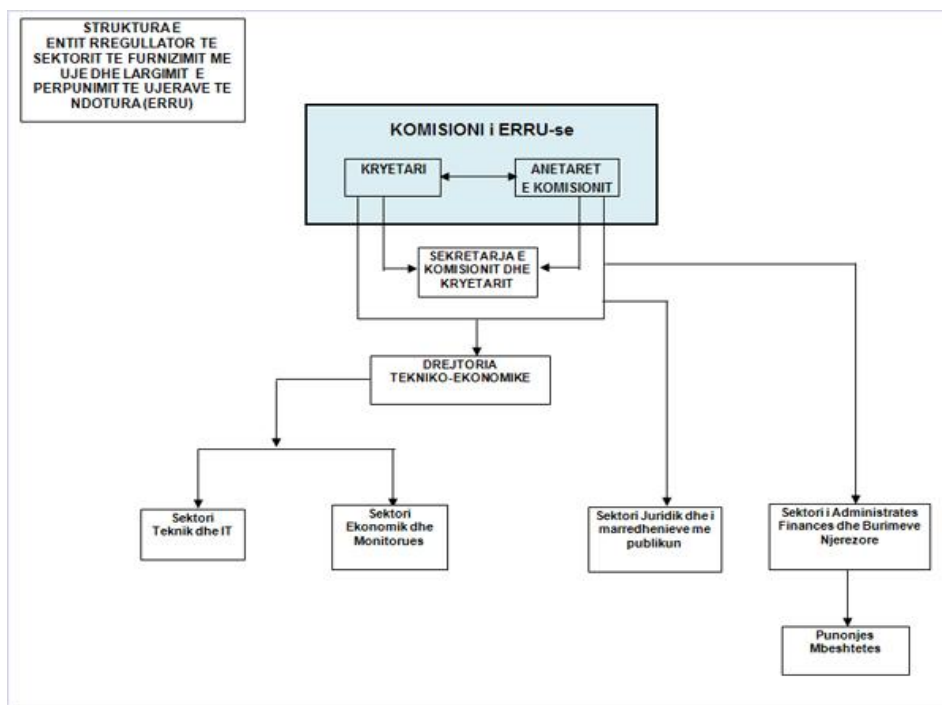
Permiresimet e bera ne ligjin Nr.9915,dt.12.05.2008 sanksionuan :

- Te gjithë personat fizike apo juridike, qe merren me veprimtarine e grumbullimit,shperndarjes, largimit e trajtimit te ujit per perfitim publik, **duhet te pajisen me licensen perkatese nga ERRU.**
- ERRU, nepermjet kuadrit te plote te rregullave te miratuara, **percakton procedurat dhe standartet minimale kombetare per vendosjen e tarifave**, si dhe afatet dhe kushtet e sherbimit per cdo veprimtari te ushtruar nga operatoret ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura.
- ERRU percakton metodologjine e perlogaritjes se tarifave te shitjes, me shumice e pakice te ujit per konsum publik, tarifat per ujrata e perdorura dhe trajtimit te tyre
- ERRU eshte autoriteti qe vendos tarifat e ujit per konsum publik dhe tarifat per largimin dhe trajtimin e ujrave te ndotura.
- ERRU ka te drejte te kontrolloje dhe te hetoje te gjithë operatoret qe veprojnë ne kete sektor ne lidhje me zbatimin e ligjit nr. 8102 i ndryshuar me ligjin nr. 9915.
- ERRU do te luaje rolin e keshilluesit ne hartimin e strategjive dhe te politikave ne sektorin e furnizimit me uje dhe te largimit e perpunimit te ujrave te ndotura.

Komisioni Kombetar eshte ekipi udheheqes vendimmarres i ERRU per te gjithë kuadrin rregullator ne sektorin e furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura.

2.2 Struktura Organizative

Struktura organizative e ERRU eshte aprovuar nga Kuvendi me ane te Vendimit Nr. 94, dt.30.04.2007 dhe vendimit Nr. 162, dt. 28.02.2008. ERRU aktualisht funksionon ne baze te kesaj strukture e cila jepet me poshte.

Siç shihet nga kjo strukture, ERRU eshte i perbere nga kater sektore kryesore:

- Sektori Ekonomik dhe i Monitorimit
- Sektori Teknik dhe IT
- Sektori Juridik dhe i Marrëdhënieve me publikun
- Sektori i Finances dhe Burimeve Njerezore

Stafi i ketyre sektoreve analizojne te gjithë treguesit e performances se operatoreve qe veprojne ne sektor, zbatimin e normave dhe standarteve te ERRU per sektorin, si dhe çështjet qe kane lidhje me funksionin rregullator te institucionit.

Ne baze te ketyre analizave profesionale, Komisioni Kombetar merr vendimet perkatese ne perputhje me ligjin dhe misionin e ERRU.

2.3 Permiresimet dhe Ndryshimet Nenligjore e Normative

Ndryshimet e Ligjit 8102 date 28.03.1996 “Mbi kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura”, me ligjin Nr. 9915, dt.12.05.2008 si dhe zhvillimet ne sektor bene te domosdoshme edhe disa ndryshime dhe permiresime ne aktet nenligjore e normative qe kane lidhje me punen e ERRU.

Per ti paraprire zhvillimeve ne sektor, ERRU gjate vitit 2009, beri propozimet konkrete prane Keshillit te Ministrave per vendosjen e rregullave te reja te licencimit te operatoreve duke perfshire edhe licencimin e operatoreve te impianteve te trajtimit te ujrave te ndotura.

Konkretisht, me propozim te ERRU dhe Ministrise se Puneve Publike, Transportit dhe Telekomunikacionit, me date 06.05.2009 eshte miratuar VKM nr.958 "Per miratimin e kategorive te licensave dhe te procedurave te aplikimit per license, te personave fizike dhe juridike, qe ushtrojne veprimtari ne sistemet e furnizimit me uje dhe te largimit e perpunimit te ujrave te ndotura". Ky Vendim shfuqizoi VKM nr.400, date 19.8.1999.

Qellimi i ketij Vendimi ishte te permiresonte dhe te lehtesonte proceduren e licensimit te operatoreve qe veprojne ne sektor si dhe ti pershtatej zhvillimeve ne sektorin e trajtimit te ujrave te ndotura duke bere shtesat perkatese te kategorive te licensave.

Ne zbatim te VKM se mesiperme, Komisioni Kombetar i ERRU miratoi Rregulloren e Licencimit me ane te Vendimit te tij Nr. 29, dt. 08.12.2009. Me ane te kesaj rregulloreje jane percaktuar te gjitha procedurat qe do te ndiqen gjate dhenies dhe rinovimit te licensave professionale per subjektet fizike dhe juridike qe ushtrojne veprimtari ne kete sektor

Gjithashtu, ERRU po pregatit edhe manualet e O & M te impianteve te trajtimit te ujrave te ndotura si dhe metodiken per llogaritjen e kostove te O&M dhe tarifat perkatese per kete sherbim.

Gjithashtu Keshilli i Ministrave me dt. 11.12.2009, me vendimin Nr. 1304 ka miratuar modelin e rregullores "Per furnizimin me uje dhe Kanalizimet ne zonat e sherbimit te UK". Sipas ketij vendimi ERRU sebashku me aktoret e tjere ne kete sektor eshte ngarkuar te ndjeke zbatimin e tij ne terren.

Kjo rregullore do te ndihmoje te gjithë operatorët ne menaxhimin me te mire te sistemeve te UK duke vendosur rregulla te qarte gjate veprimtarise se tyre si dhe ne marredheniet me konsumatorët.

Gjithashtu, me dt.21.12.2009, me vendimin nr.31 te Komisionit Kombetar te ERRU eshte miratuar edhe Metodika e re mbi Vendosjen e Tarifave te Ujit per Konsum Publik.

Miratimi i metodikes se re u be nje domosdoshmeri urgjente per disa arsye si:

- Metodika ekzistuese ishte e vjeteruar ne kohe dhe nuk i pershtatej zhvillimeve ne sektor dhe veprimtarise aktuale te ERRU ne lidhje me procesin e miratimit te tarifave.
- Shume operatore kishin filluar te kerkonin aplikimin e tarifave te ujit te pijshem me shumice per arsye te ndertimit dhe administrimit te disa sistemeve shperndares nga vete pushteti lokal.
- Mbulimi me sherbimin e furnizmit me uje te zonave turistike apo largimi i konsumatoreve per arsye emigrimi per disa shoqeri perbente problem. Shoqerite kryejne shpenzime per mirembajtje te rrjetit, klorifikimin e ujit etj., pavaresisht ne

se klientet jane apo jo prezent, por keto shpenzime paguhen vetem nga klientet aktive. Vendosja e nje tarife te kombinuar, sipas konsumit dhe tarifes fikse te sherbimit do ti krijonte mundesi shoqerive te sigurojne nje situatë me te mire financiare.

- Ndertimi i impianteve te pastrimit dhe venia ne funksionim e tyre kerkon vendosjen e tarifes per kete sherbim.
- Gjithashtu pervoja e deritanishme ne procesin e miratimit te tarifave tregoi se percaktimi i disa indikatoreve kryesore per vleresimin e performances se shoqerive duhej te ishte pjese perberese e metodikes pasi do te ndihmonte procesin e vendimmarrjes. Paraqitja e aplikimeve per ndryshimin e tarifave pa patur nje kriter kohor per paraqitje nuk lejonte planifikimin vjetor te punes sipas nje kalendari te percaktuar, paraqitja e te dhenave nga shoqerite kishte pasaktesi, miratimi i ndryshimit te tarifave paafat te percaktuar krijonte probleme tek konsumatorët.

Per rrjedhoje Sektori Ekonomik dhe Monitorimit i paraqiti propozimet perkatese Komisionit Kombetar Rregullator, i cili mori ne trajtim propozimet e paraqitura dhe me Vendimin Nr. 31, dt. 11.12.2009 aprovoi te gjitha propozimet e mesiperme, duke i perfshire ne metodiken e re “Mbi Vendosjen e Tarifave te Ujit per Konsum Publik”.

2.4 Forcimi Institucional e Organizativ i ERRU

Entin Rregullator te Ujit i ka kushtuar vemendjen e duhur forcimit institucional e organizativ te institucionit, ngritjes se kapaciteteve teknike e administrative te burimeve njerezore, bashkepunimit me institucionet analoge ne Europe, etj te cilat jane konkretizuar ne:

- **Plotesimin e Komisionit Kombetar Rregullator** si nje autoritet i rendesishem vendimmarres ne rregullimin e sektorit.
- **Avancimin e Procesit te Plotesimit te Struktures organike te Entit rregullator**, gje e cila krijoi mundesine e permiresimit te punes se kesaj strukture mbeshtetese te Komisionit Kombetar Rregullator.
- **Mbeshtetjen e plote te Qeverise per zgjidhjen e problemit te ambienteve te punes per ERRU** e cila u konkretizua me aprovimin e nje fondi shtese investimesh nga ana e Keshillit te Ministrave si dhe akomodimin e te gjithë ekipit te ERRU ne zyrat e reja ne Shtator 2009.
- **Projekti per Mbeshtetjen Institucionale te ERRU permes GTZ** ne kuader te Marreveshjes per bashkepunim per zhvillim ndermjet Keshillit te Ministrave te Republikes se Shqiperise me Republiken Federale te Gjermanise. Marreveshja per fillimin e ketij projekti u nenshkrua ne ambientet e reja te punes te ERRU, me 03.11.2009, ne prani te Kryeministrit, z. Sali Berisha dhe te ambasadorit Gjerman ne Shqiperi, z. Bernd Borchardt. Projekti do te zgjase 3 vjet dhe ka nje vlere prej 0.5 milion Euro.

- **Krijimin e Faqes se Internetit te ERRU** nepermjet te cilit eshte rritur jo vetem transparenca e veprimtarise se institucionit por edhe bashkepunimi me aktoret e tjere ne kete sektor.

Adresa e faqes se internetit eshte www.erru.al.

2.5 Aktivitete te ERRU dhe Vendime te Komisionit Kombetar te ERRU

Gjate vitit 2009, ERRU ka ndermarre nje sere aktivitetesh dhe ka marre pjese aktive ne takime pune me synimin e forcimit te bashkepunimit me te gjitha aktoret qe veprojne ne sektor si dhe ne kuader te rritjes se transparences se veprimtarise se saj.

Gjithashtu, gjate vitit 2009 jane organizuar disa seminare dhe takime pune me institucione homologe te huaja qe veprojne ne sektorin e ujit si:

- Takim pune i perbashket ne Struge me ZRRUM e Kosoves me dt. 21-22 Maj 2009 ku u trajtuan ceshtje ne lidhje me bazen ligjore te funksionimit te enteve rregullatore, procesi i percaktimit te tarifave, mbrojtja e konsumatorit, procesi i monitorimit dhe vleresimit te treguesve te performances, etj.
- Seminar ne mjediset e Drejtorise se Pergjithshme te GTZ ne Gjermani me dt. 06 Prill 2009 ne lidhje me forcimin e enteve rregullatore, etj
- Takim Pune ne Oher te Maqedonise me Entet Rregullatore te Sektorit te Ujit ne Ballkanin Perendimor, etj., ku jane trajtuar ceshtje qe kane lidhje me eksperiencat e Enteve Rregullatore ne Shqiperi, Maqedoni dhe Kosove, roli i qeverisjes lokale ne sektorin e ujit si dhe tendencat e operatoreve te ketij sektori drejt bashkimit dhe agregimit te tyre.

Detajet e ketyre aktiviteteve jane dhene ne faqen e internetit te institucionit www.erru.al.

Bashkepunimi me Entet Rregullatore analoge dhe Institucione te tjera qe veprojne ne sektorin e sherbimeve per ujin e pijshem dhe ujrat e ndotura ne Europe kane qene ne fokusin e aktiviteteve te ERRU.

Gjate Vitit 2009 ERRU ka organizuar takime te perbashketa me perfaqesues te larte te ERSAR dhe ZRRUM. Gjate ketyre takime jane nenshkruar dy marreveshje bashkepunimi me Entin Rregullator te Portugalise, ERSAR dhe Zyren Rregullatore te Kosoves, etj.

Gjithashtu, ERRU ka organizuar takime pune me institucione qe veprojne ne fushen e furnizimit me uje te pijshem ne rajonin e Molisses, Itali, etj.

Komisioni Kombetar i ERRU (KKRRU) si ekipi udheheqes vendimmarres I institucionit, gjate vitit 2009, ka qene mjaft aktiv ne zbatimin e ligjit Nr.8102 te ndryshuar, ne lidhje me permiresimet dhe zhvillimet ne sektorin e UK si dhe ne forcimin insitucional te ERRU.

Komisioni Kombetar ka udhehequr punen e ERRU per:

- Pergatitjen e propozimeve per Vendimet perkatese te Keshillit te Ministrave ne lidhje me Kodin e ujit dhe procesin e licencimit,
- Pergatitjen dhe Miratimin e Rregullores se re te licencimit,
- Pergatitjen dhe Miratimin e Metodikes e re te tarifave,
- Hartimin e planit te punes per zbatimin e projektit te GTZ,
- Procesin e Informatizimit dhe krijimit te bazeve te dhenave
- Procesin e plotesimit te strukturese se institucionit,
- Analizen dhe miratimin e tarifave te ujit te pijshem dhe ujrave te ndotura,
- Organizimin e aktiviteve per ngritjen e kapaciteve teknike te stafit
- Arritjen e bashkepunimeve nderinstitucionale me aktore te tjere kombetare e nderkombetare ne fushen e ujit,

Gjate vitit 2009, KKRRU ka marre ne total 35 vendime ne lidhje me:

- licencimin e subjekteve qe veprojne ne sektor,
- tarifat e reja per sherbimin e furnizimit me uje dhe largimin e ujrave te ndotura,
- aktet normative te ERRU (Rregullorja e Licencimit dhe Metodika e Tarifave),
- aspektet administrative dhe organizative te ERRU

Gjithashtu, gjate kesaj periudhe jane ndermarre nje sere masash me qellim permiresimin e aktiviteve dhe funksionimit te ERRU si per shembull :

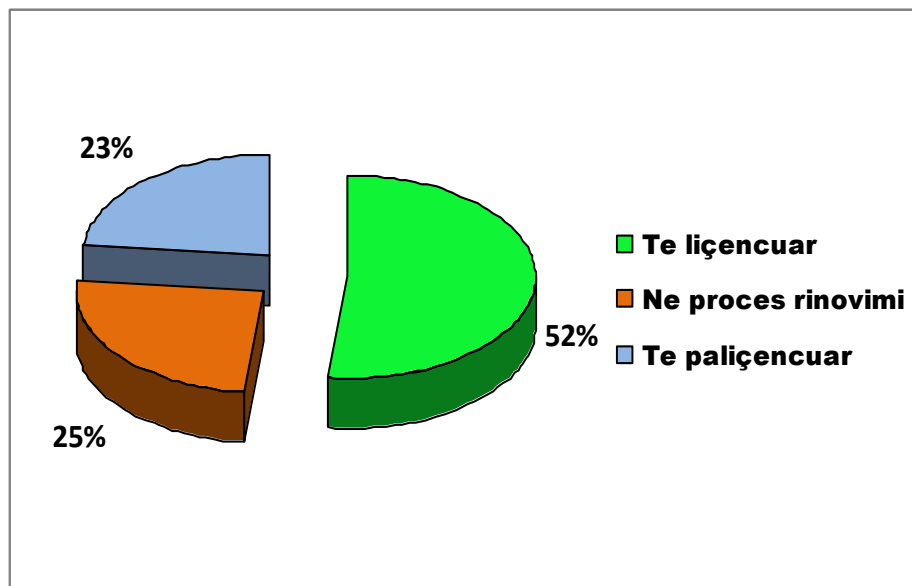
- Plotesimi i strukturese se ERRU me 5 specialiste ne sektorin teknik,ekonomik, juridik dhe te finances
- Rikontruksioni i zyrave te reja te ERRU dhe plotesimi i tyre me te gjitha pajisjet e duhura per stafin (Kompjuter, printer, software, etj) per nje mbarevatje sa me te mire te puneve
- Instalimi i sherbimit te Internetit per te gjitha postet e punes dhe funksionimi i faqes se internetit te ERRU

2.6 Veprimtaria e ERRU ne lidhje me Licencimin e Operatoreve

Ne zbatim te nenit nr. 15 te Ligjit 8102 i ndryshuar me ligjin nr. 9915, dhe V.K.M. nr.958 date 06.05.2009 „Per miratimin e kategorive te licencimit dhe te procedurave per aplikim per license per te gjitha personat fizike e juridike qe ushtrojne apo do te ushtrojne veprimtarite e grumbullimit, te trajtimit dhe shperndarjes se ujit per konsum publik, si dhe te largimit e perpunimit te ujrave te ndotura”, ERRU ka marre ne shqyrtim kerkesat e paraqitura nga subjektet juridike qe veprojne ne sektorin ujesjelles kanalizime per paisjen e tyre me licencen perkatese profesionale.

Aktualisht jane te pajisur me liçence profesionale 28 operatore qe veprojne ne kete sektor, 15 prej tyre jane ne proces te rinovimit te tyre dhe 13 subjekte nuk kane aplikuar akoma per liçence.

Me poshte po japim ne forme grafike te dhenat ne lidhje me te liçencuarit qe veprojne ne kete sektor.

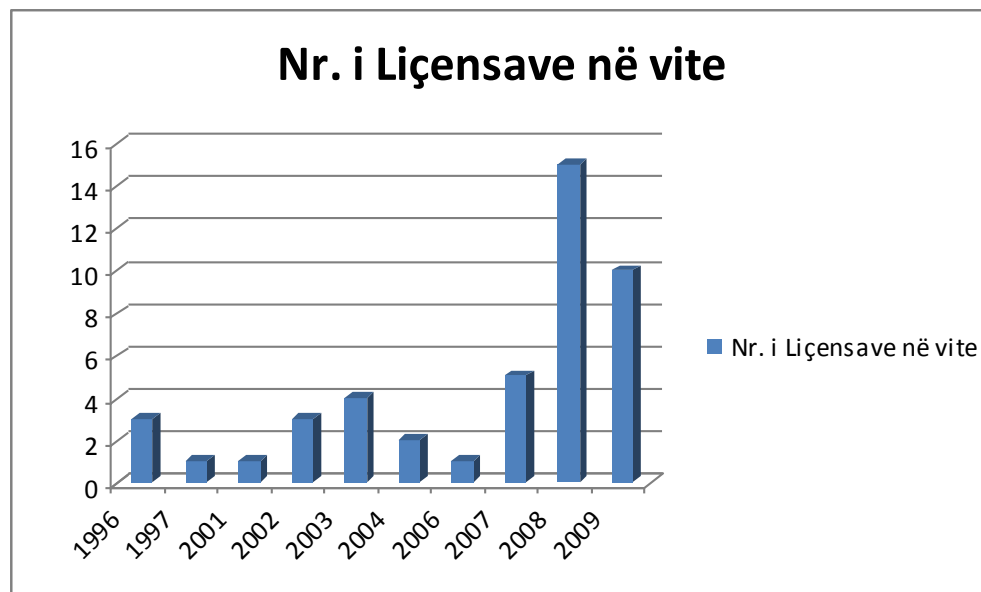

Burimi : ERRU

Ne vemendje te punes gjate vitit 2009 ka qene permiresimi dhe rritja e cilesise se dokumentacionit qe paraqesin personat fizik apo juridike per liçencim. Per kete arsye eshte miratuar edhe Rregullorja e Liçencimit per procedurat e dhenies dhe rinovimit te liçencave profesionale duke perfshire edhe te gjitha dokumentacionin perkates qe duhet te plotesojne keto subjekte.

Gjate vitit 2009 jane aprovuar licencat profesionale per 10 subjekte juridike.

Sic mund te shikohet edhe ne grafikun e meposhtem, licencimi I operatoreve ne sektorin e sherbimeve te ujit te pijshem dhe ujrave te ndotura ka patur nje rritje te konsiderueshme gjate dy viteve te fundit.

Burimi : ERRU

Nga aplikimet e paraqitura per pajisje me liçence te subjekteve qe kryejne sherbimin e furnizimit me uje dhe largimin e perpunimin e ujrave te ndotura apo vetem njeran prej ketyre sherbimeve jane verejtur keto probleme:

- Subjektet fizike dhe juridike qe veprojne ne sektorin ujesjelles kanalizime kane veshtiresi ne gjetjen e drejtuesve teknik. Kjo eshte me e theksuar ne rastet e subjekteve qe veprojne ne zona urbane te vogla me numer klientesh te pakat. Zgjidhja e ketij problemi mund te behet nepermjet nje procesi te studiuar per Rajonalizimin/Aggregimin e ketyre operatoreve.
- Disa operatore qe kryejne sherbimin e furnizimit me uje nuk kane aplikuar per pajisje me liçence per ushtrimin e veprimtarise konform ligjit, megjithese vlen te theksohet se ky numer sa vjen e behet me i vogel.
- Disa njesi te qeverisjes lokale kane krijuar sektore prane tyre qe operojne ne sektorin e largimit te ujrave te ndotura pa marre nje liçence te miratuar nga ERRU dhe ne kundërshtim me Ligjin Nr. 8102.

2.7 Veprimtaria e ERRU ne lidhje me Tarifat per konsum publik te ujit te pijshem dhe sherbimin per ujrane ndotura.

Gjate vitit 2009, ERRU ka zhvilluar nje veprimtari aktive ne lidhje me tarifat e ujit per konsum publik dhe sherbimin e ujrave te ndotura. Ky aktivitet eshte perqendruar ne keto drejtime kryesore:

- Procesi i miratimit te tarifave
- Krijimi i baze se te dhenave.

2.7.1 Procesi i miratimit te tarifave

Sektori ekonomik dhe monitorimit bazuar ne metodologjine per vleresimin e kostos dhe miratimin e tarifave si dhe akteve te tjera nenligjore e normative, ka vleresuar dhe ka dhene mendimin e tij lidhur me aplikimet per miratim tarife. Ky sektor mbeshtet me punen e tij Komisionin Kombetar Rregullator per te arritur ne nje vendimmarje sa me te drejte ne procesin e miratimit te tarifave te ujit per konsum publik.

Ne vitin 2009 kane aplikuar per miratimin e tarifave te sherbimit te furnizimit me uje dhe largimit te ujrave te ndotura keto shoqeri;

1. Sh.A.Ujesjelles Kanalizime Berat Kuçove
2. Sh.A.Ujesjelles Kanalizime Pogradec
3. Sh.A.Ujesjelles Erseke
4. Sh.A.Ujesjelles Bilisht
5. Sh.A.Ujesjelles Peshkopi
5. Sh.A.Ujesjelles Gramsh
7. Sh.A.Ujesjelles Kanalizime Korçe
8. Sh.A.Ujesjelles Kanalizime Fier
9. Sh.A.Ujesjelles Vlore
10. Sh.A.Ujesjelles Skrapar
11. Sh.A.Ujesjelles Kanalizime Lezhe
- 12 Sh.A.Ujesjelles kanalizime Durres

Nga te cilat:

4 Operatore si Sh.A.U.K.Pogradec, Berat- Kuçove, Fier dhe Korçe, kane aplikuar per ndryshimin e tarifave te sherbimit te furnizimit me uje te pijshem dhe largimit te ujrave te ndotura.

6 Operatore si Sh.A.U.Erseke, Bilisht, Peshkopi, Gramsh, Vlore, Skrapar kane aplikuar vetem per ndryshimin e tarifave te sherbimit te furnizimit me uje dhe dy operatore, Sh.A.U.K Lezhe dhe Durres kane aplikuar per vendosjen e tarifes se shitjes se ujit me shumice ne Komune.

Ne aplikimet per ndryshimin e tarifave ne vitin 2009 ne krahasim me vitin 2008 u vune re disa veçori;

- Per here te pare u paraqit aplikimi i nje operatori te rajonalizuar siç ishte Sh.A.Ujesjelles Kanalizime Berat-Kuçove, e cila eshte quajtur edhe pioneri i ketij procesi. Aplikimi i ketij operatori krahas dokumentacionit te paraqitur sipas kerkesave te metotikes “Mbi vendosjen e tarifave te ujit per konsum publik” u shoqerua edhe Planin e Biznesit te hartuar me mbeshtetjen e Valu ADD Management Services.
- Per here te pare nga Sh.A.U.K Pogradec ne aplikimin per ndryshimin e tarifave egzistuese per sherbimin e furnizimit me uje dhe largimin e ujrave te ndotura u kerkua vendosja e nje tarife te re , “tarife e sherbimit”. Kjo shoqeri kryen

sherbimin e furnizimit me uje ne nje zone turistike ku nje pjese e konsiderueshme e konsumatoreve nuk jane rezidente pasi banesat perdoren ne menyre sezonale dhe gjithashtu kjo zone ka nivel te larte emigracioni. Shoqeria pavaresisht ne se konsumatorët konsumojne ose jo uje te pijshem, eshte e detyruar te mirembaje rrjetin shperndares, kosto e cila duhet te paguhet nga te gjithë konsumatorët.

- Kane paraqitur aplikimin per ndryshimin e tarifave operatore si Sh.A. Ujesjelles Erseke, Bilisht, Peshkopi, Gramsh, Skrapar, te cilat nuk kishin aplikuar per ndryshimin e tarifave per shtate vjet.
- Ka paraqitur aplikimin per miratimin e tarifave te ujit te pijshem per here te pare Sh.A.U. Vlore.
- U paraqiten dy aplikimeve per vendosje te tarifave per shitje ujit me shumice nga operatorët SHA UK Durres dhe Lezhe. Keto operatore do ti shesin uje pushtetit lokal te Komunave dhe ato do te kryejne faturimin dhe arketimin tek konsumatorët. Marredheniet dypaleshe jane percaktuar ne aktmarreveshjet e nenshkruara ndermjet tyre. Sejcila prej ketyre aplikimeve pati veçorite e saj. Kjo dukuri pavaresisht nga specifikat e veçanta shenon nje hap te ri ne bashkepunim ndermjet pushtetit vendor si autoritet pergjegjes per sigurimin e sherbimeve ne zonen e tyre dhe operatoreve qe ofrojne sherbimin e furnizimit me uje si njesi te specializuara. Gjithashtu shoqerite duke punuar ne baze marreveshje dypaleshe kane mundesi te arketoje te ardhurat me me lehtesi, e pse jo mund te themi se ky eshte edhe nje hap drejt rajonalizimit te sherbimeve.

Mbi bazen e te dhenave te paraqitura jane analizuar treguesit tekniko ekonomik per secilin nga sherbimet, tendenca e tyre, rezultatet e arritura si dhe faktoret qe ndikojne ne percaktimin e tarifave te sherbimeve qe shoqeria kryen.

Te dhenat kryesore te marra ne analize jane, prodhimi dhe sistemi i furnizimit me uje, numri i popullsise ne zonen e sherbimit, numri i popullsise qe operatori ju ofron sherbimet, numri i klienteve, faturimi dhe humbjet, kosto e sherbimit, te ardhurat.

Mbi bazen e ketyre te dhenave eshte analizuar tendenca e disa treguesve kryesore te punes si mbulimi i zones me sherbimet qe operatori kryen, kosto e prodhimit dhe faturimit per nje m³ uje te prodhuar dhe te shitur, sasia e ujit te faturuar per nje klient, mbulimi i koston operative apo koston totale me te ardhura, norma e arketimit, etj.

Analiza ka konsistuar jo vetem ne krahasimin e te dhenave dhe treguesve te punes mbi bazen e te cilave operatorët kane parashikuar ndryshimin e tarifave me ato te periudhes paraardhese, ne raste te veçanta edhe me te dhenat dhe treguesit e punes se dy apo me shume viteve te meparshme, por edhe ne analizen e te gjithë faktoreve qe ndikojne ne ndryshimin e tyre.

E pare ne kete kendveshtrim analiza e treguesve tekniko ekonomik eshte bere per secilen nga operatorët qe ka aplikuar per miratimin e tarifave duke evidentuar problemet me kryesore per secilen prej tyre, shkaqet dhe mundesite e permiresimit te tyre.

Konkluzionet e arritura nga analiza e aplikimeve te paraqitura per vitin 2009 jane:

Prodhimi i ujit te pijshem.

Me perjashtim te Sh.A.U.K Korçe dhe Pogradec ne te gjitha shoqerite e tjera volumi i ujit te prodhuar nuk matet por vleresohet, pra mungojne matesit e prodhimit.

Mbulimi i zones se juridiksionit me sherbime.

Shoqerite nuk mbulojne me sherbime te gjithë klientet ne zonen e juridiksionit.

Rezultate me te mira ne kete drejtim i kane Sh.A.U.K.Korçe dhe Pogradec te cilat mbulojne me sherbimin e furnizimit me uje 100% te popullsesise ne zonen e sherbimit, Shoqerite e tjera kane mbuluar me sherbim nga 70% deri ne 90 % te popullsesise ne zonen e sherbimit.

Numri i klienteve te lidhur me sistemin e furnizimit me uje dhe largimit te ujrave te ndotura ka ardhur duke u rritur, por megjithate ky sherbim ende nuk ju afrohet te gjithë klienteve. Sherbimi i largimit te ujrave te ndotura pergjithesisht i ofrohet klienteve ne zonat urbane. Detyre e rendesishme per te gjitha shoqerite ujesjelles kanalizime mbetet evidentimi dhe rregjistrimi i te gjithë klienteve ne zonen e sherbimit duke synuar ofrimin e sherbimeve per te gjithë klientet ne zonen e tyre te sherbimit.

Vazhdimesia e kryerjes se sherbimit

Me gjithë permiresimet e bera per te t'u siguruar klienteve uje panderpreje te gjithë konsumatoreve ky rezultat ende nuk eshte arritur. Pjesa me e madhe e shoqerive e kryejne furnizimin me uje sipas nje grafiku te percaktuar dhe vetem disa prej tyre e ofrojne kete sherbim 24 ore panderprerje si Sh.A.U.K.Pogradec, Korçe, Librazhd, Gramsh.

Uji i Pafaturuar.

Nga analiza e te dhenave te aplikimeve te paraqitura te dhenat e vitit 2009 tregojne se uji pafaturuar perfaqeson nga 30 % per Sh.A.U.Erseke, Korçe deri ne 70 % tek Sh.A.U.K Berat- Kuçove.

Krahasuar me vitin 2008 tendenca e ketij treguesi eshte eshte ne ulje. Te gjitha shoqerite kane ulur nivelin e humbjeve ne masen 2-4 % krahasuar me nivelin e tyre me vitin 2008. Megjithate niveli i larte i humbjeve mbetet nje nga problemet kryesore ne performancen e shoqerive. Reduktimi i humbjeve te ujit duhet konsideruar si problem kryesor dhe duhen bere te gjitha perpjekjet per uljen e nivelit te tyre.

Konsumi i matur

Te paguash per ate ç'ka konsumon si dhe per çdo mall tjeter edhe per konsumin e ujit do te ishte situata me ideale. Te dhenat tregojne se jemi ende larg ketij objektivi. Megjithate, konsumi i matur pergjithesisht ne vitin 2009 krahasuar me vitin 2008 eshte rritur.

Nga analiza e aplikimeve rezulton se vetem pak shoqeri kane te instaluar matesat e konsumit per te gjithë konsumatorët si Sh.A.U.K Korçe e Pogradec, Per Sh.A.U. Bilisht e Kuçovë gjithashtu ky tregues është i krenar mbi 70% e konsumatorëve janë te pajisur me matesa. Por ne disa shoqeri ky tregues është i ulët si per Sh.A.U. Erseke apo Gramsh ku shërbimi i matur ze me pak se 20%.

Pervoja ka treguar se kërkesa per uje reduktohet ne mase te ndjeshme me vendosjen e matesave. Matja e konsumit ndihmon ne mireplanifikimin e te gjithë elementeve te sistemit.

Norma e arketimit.

Norma e arketimit per shoqerite ujesjelles kanalizime qe kane aplikuar per ndryshimin e tarifave ne vitin 2009 paraqitet e mire. Ne krahasim me vitin 2008 ky tregues ka ardhur ne rritje. Niveli mesatar i arketimit per keto shoqeri nga 85 % ne vitin 2008 ka arritur mbi 90% ne vitin 2009.

Ketu vlen te permendet Sh.A.U.K.Pogradec e cila kete tregues e ka mbi 100%, cka tregon se shoqeria ka bere perpjekje per arketimin edhe te detyrimeve te prapambetura duke ulur numrin e debitoreve te kesaj shoqerie.

Shoqeri si Gramshi e Peshkopia duke e konsideruar arketimin e te ardhurave problemin kryesor te punes se tyre kane marre masa konkrete per arritjen e ketij objektivi duke aplikuar nderprejen e furnizimit me uje per konsumatorët problematike e deri ne paditjen e tyre ne gjykate.

Mbulimi i koston direkte dhe koston totale

Objektivi i çdo njesie ujesjelles kanalizime është te mbuloje koston totale me te ardhurat qe gjeneron vete. Deri tani shoqerite ujesjelles kanalizime nuk kane mundur te mbulojne koston e shërbimit me te ardhurat e tyre. Qeveria ka vazhduar te subvencionoje keto shoqeri per mbulimin e koston te ketyre shërbimeve.

Me te ardhurat e realizuara nga aktiviteti i saj vetem Sh.A.U.K.Pogradec ka mbuluar me te ardhurat e saj si koston operative dhe koston totale , shoqerite e tjera mbulojne mesatarisht vetem 85% te koston operative. Permiresimi ne kete drejtim është tendenca ne rritje e ketij treguesi.

Shoqerite e marra ne analize per vitin 2009 me perpjekjet e tyre jo vetem per arketimin e te ardhurave por edhe me permiresimin e punes ne drejtim te rritjes se numrit te klienteve, uljen e nivelit te humbjeve dhe rritjen e tarifave shoqerite kane arritur te permiresojne kete tregues. Krahasuar me vitin 2008 ne vitin 2009, shoqeri si Sh.A.U.Peshkopi, Gramsh, Erseke e kane permiresuar kete tregues. Ne vitin 2008 keto shoqeri mbulonin me te ardhurat e tyre respektivisht 85 %, 84% dhe 94 %, ne vitin 2009 ato mbulojne 100 % te kesaj koston.

Tarifat e miratuara ne vitin 2009 kane qene ne rritje. Rritja e tarifave është konsideruar nje domosdoshmeri objektive me qellim qe shoqerite te kene mundesi te rritin te ardhurat nga aktiviteti i tyre per mbulimin e koston si dhe rritjen e cilesise se shërbimit ndaj konsumatorëve duke synuar uljen e subvencioneve te dhene nga qeveria.

Komisioni Kombetar Rregullator e konsideron tarifen si nje nder elementet kyc te harmonizimit te interesa te operatorit dhe konsumatoreve. Rritja e tarifave eshte bere duke marre ne konsiderate vleresimin e performances se shoqerive dhe faktoreve qe ndikojne ne permiresimin e saj me qellim qe klientet te perfitojne sherbimeve brenda standarte, te qendruesheme e me kosto sa me te arsyeshme.

Permiresimi i treguesve te punes, rritja e tarifave dhe investimeve do te sjellin padyshim permiresimin e situates financiare dhe per pasoje rritjen e cilesise dhe sigurise se sherbimeve per te gjitha konsumatoret.

2.7.2 Krijimi i bazeve se te dhenave

Krijimi i nje baze te dhenash (deri tani i munguar), perpunimin e tyre per vleresimin e treguesve te punes per shoqerive ujesjelles kanalizime si nje nga detyrat e ketij sektori eshte domozdoshmeri per te patur rezultate sa me te mira ne vleresimin e sistemit tarifar ne pergjithesi dhe vecanerisht ne vendimmarjen per miratimin e tarifave.

Kjo baze te dhenash nuk eshte konsideruar si qellim me vete. Njohja dhe vleresimi i zbatimit te sistemit tarifar ne sektor krijuan mundesi per te marre masa per permiresimin e saj. Keshtu u konstatuan dhe u sollen ne kohe kontratat me shoqerite te cilave i kishte mbaruar afati i perdorimit te tarifave te miratuara. Shume shoqeri si Sh.A.U.Skrapar, Gramsh, Erseke, Bilisht, operonin me tarifa te miratuara ne vitin 2002-2003.

Kontaktimi me keto shoqeri, diskutimi, mbeshtetja me transparence e Entit Rregullator te Ujit per zhvillimin e procedurave per aplikimin e ndryshimit te tarifave beri te mundur qe keto shoqeri te paraqitnin aplikimet per ndryshimin e tarifave brenda vitit 2009. Gjithashtu te dhenat e paraqitura nga shoqerite te cilat gjate vitit 2009 kane aplikuar per ndryshimin e tarifave jane perpunuar dhe paraqitur ne menyre te permblledhur duke percaktuar disa tregues kryesore te performances se shoqerive, minimalisht per periudhen ushtrimore dhe ate te parashikuar e ne disa raste edhe per 2-3 vite.

Vleresimi i performances se shoqerise mbi baze treguesish dhe ecurise se tyre ka ndihmuar Komisionin Kombetar Rregullator per nje vendimarrje sa me drejte ne procesin e miratimit te tarifave .

2.8 Mbrojtja e Konsumatorit

Ne baze te objektivitetit kryesor te ligjit Nr. 8102, dt. 28.03.1996 "Mbi kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimit e perpunimit te ujrave te ndotura" i ndryshuar me ligjin Nr. 9352, dt. 03.03.2005 dhe ligjin Nr. 9584 dt. 17.07.2006 dhe Ligjin Nr. 9915 date 12.05.2008 i shprehur ne nenin 2 si dhe te misionit te tij, ERRU ka patur ne qender te vemendjes edhe mbrojtjen e Konsumatorit. Kjo mbrojtje eshte bere ne tre drejtime:

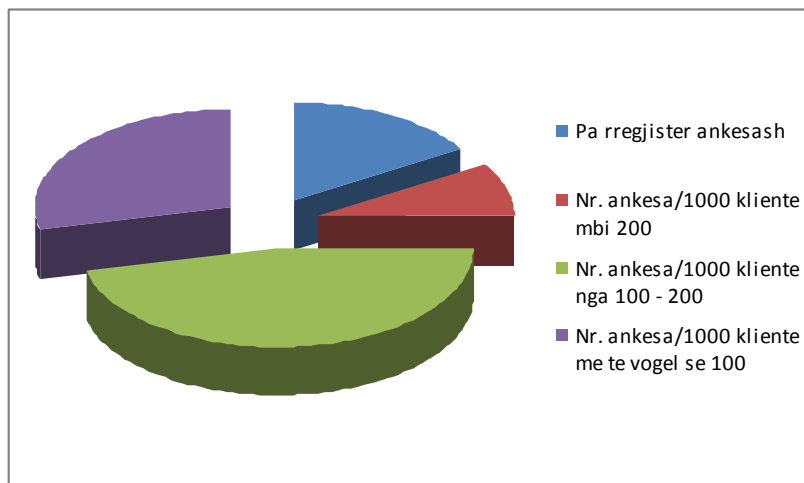
- Mbrojtja e Konsumatorit ndaj çmimeve monopol te operatoreve. Ne kete drejtim, ERRU eshte bere barriere per kerkesat e disa operatoreve per rritje te tarifave per ujin e pijshem dhe ujrat e ndotura pa argumente perkatese dhe pa permiresim te treguesve te tjere te performances.
- Mbrojtja e Konsumatorit ne drejtim te nje sherbimi te sigurt nga operatore me aftesi teknike dhe profesionale. Ne kete drejtim, ERRU ka bere licencimin e

operatoreve te afte qe kane patur ne drejtimin e tyre teknik inxhinieri me eksperience pune dhe ne perputhje me kerkesat e ligjit dhe te VKM

- Mbrojtja e konsumatorit ne drejtim te cilesise se sherbimit ndaj tyre nga operatorët qe veprojnë ne sektor. Ne kete drejtim, ERRU eshte bere me aktiv jo vetem per te degjuar zerin e konsumatoreve por edhe per te kerkuar llogari prane operatoreve per plotesimin e kerkesave dhe ankesave te tyre ne drejtim te cilesise se sherbimit. Ne raste te caktuara ERRU ka nderhyre direkt prane operatoreve per zgjidhjen e kerkesave te konsumatoreve.

Gjithashtu, ERRU ka marre ne analize ne menyre te vazhdueshme edhe marredheniet e konsumatorit me operatorin. Gjate interesimit te ERRU ne kete drejtim eshte verejtur se shumica e operatoreve kane zyrtar e marredhenie me publikun ku marrin direkt ankesat e tyre te cilat rregjistrohen dhe u jepen sektoreve per zgjidhje. Vetem 9 operatore kryesisht ne qytetet e vogla nuk kane liber te regjistrimit te ankesave. Me poshte po japim ne menyre grafike, rezultatet e investigimit per regjistrimin e ankesave te konsumatorit ndaj operatoreve

Grafiku i ankesave te konsumatoreve

Burimi : ERRU

2.9 Aktiviteti Financiar i ERRU

Garantimi i pavaresise rregullatore te ERRU eshte i kushtezuar edhe nga pavaresia financiare e tij. Nisur nga ky kusht, ne ligjin nr.8102, dt. 28.03.1996, i ndryshuar, eshte percaktuar se financimi i ERRU behet nga pagesat rregullatore dhe ato te licencimit, si forma me e pershtatshme e financimit te rregullatoreve ekonomik, praktike kjo per shumicen e vendeve ku zbatohet rregjimi i rregullimit ekonomik per sherbimet publike.

2.9.1 Burimet e financimit

Ne nenin 10 te ligjit nr. 8102, date 28.03.1996, i ndryshuar, eshte saktësuar se burimet e financimit te operacioneve te ERRU jane:

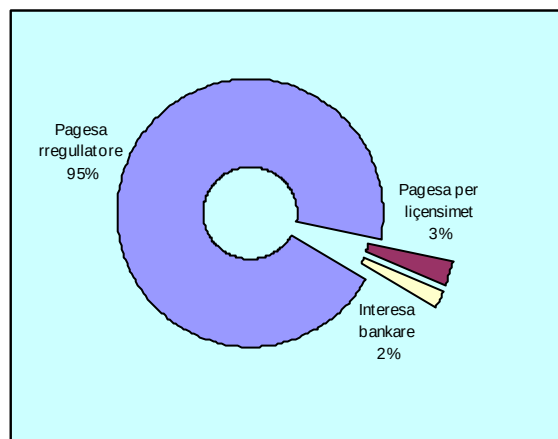
- Pagesat e rregullimit;

- Pagesat per liqensimet e operatoreve;
- Donacione te ndryshme.

Ne total te ardhurat e realizuara per vitin 2009 jane ne shumen 18 milion e 358.5 mije leke.

Te ardhurat vjetore te realizuara sipas burimeve.

Emertimi	Ne 000/ leke
Totali	18.358.5
Pagesa rregullatore	17.381
Pagesa per liqensimet	560
Interesa bankare	417.5

Burimi: ERRU

Siç duket qarte nga grafiku i mesiperm, pagesa rregullatore perben 95 % te te ardhurave vjetore te ERRU dhe eshte burimi kryesor i financimit te gjithë operacioneve te tij, ndaj po ndalemi me gjere per te veshtruar zhvillimet ketij viti ne lidhje me pagesat rregullatore.

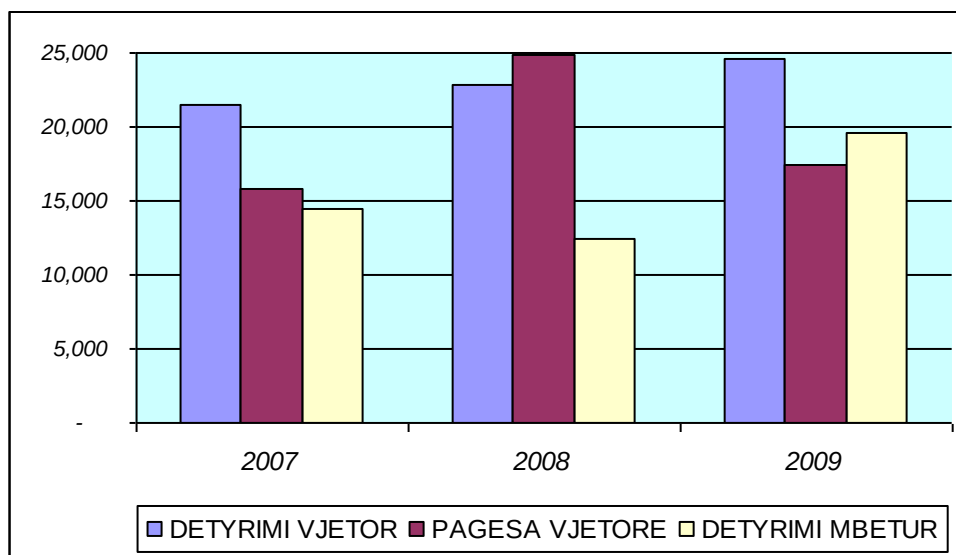
Detyrimi vjetor i kontraktuar, me operatorët e ujesjelles kanalizimeve, per pagesat rregullatore per vitin 2009 eshte ne shumen **24 milion e 570 mije leke**.

Nga ky detyrim, operatorët gjate vitit 2009 kane likujduar **17 milion e 381 mije leke**. Arketimi i pagesave rregullatore te vitit 2009, ne raport me detyrimin e percaktuar ne kontratat vjetore te ketij viti eshte ne masen 60.8%.

Ecuria e detyrimeve dhe pagesave rregullatore ne tre vitet e fundit

Vitet	Detyrimi Vjetor	Pagesa Vjetore	Detyrimi Mbetur
2007	21480	15765	14488
2008	22818	24896	12410
2009	24570	17381	19599

Burimi: ERRU

Nga analiza e ecurise se pagesave rregullatore rezulton se Shoqerite UK , qe operojne ne sektorin e furnizimit me uje dhe te largimit e perpunimit te ujerave te ndotura, jane ekonomikisht dobet, ballafaqohen me humbje te medha te prodhimit, kane perqindje te uleta ne arketimin e faturave, si dhe detyrime te konsiderueshme ndaj sigurimeve shoqerore dhe OSSH.

Ne keto kushte, disa prej tyre nuk shlyejne rregullisht pagesat rregullatore ndaj ERRU, duke reflektuar per pasoje rritje te vazhdueshme te detyrimeve te ERRU ndaj buxhetit te shtetit.

Shoqerite me detyrimet me te medha te pashlyera ne vite, per pagesat regullatore jane:

Sha Uk Fieri	5.735 milion leke
Sha UK Shkoder qytet	3.487 milion leke
Sha UK Kavaje	2.024 milion leke
Sha UK Elbasan qytet	1.740 milion leke
Sha UK Lezhe	1.267 milion leke

Arketimi i detyrimeve ne perputhje me kontratat do te garantonte pavaresine financiare te ERRU.

2.9.2 Asetet dhe Shpenzimet Operative

Gjate ketij viti kemi patur rritje te aseteve te institucionit, nga perdorimi i fondit te investimeve per rikonstruksionin dhe per blerje pajisje te ndryshme per kompletimin e ambienteve te reja te punes.

Vlerat e aktiveve te qendrueshme te ERRU nga viti i krijimit te ERRU e deri me 31.12.2009 ka arritur ne 14.452.381 leke, e konkretisht:

Rritja e aktiveve te qendrueshme gjate vitit 2009

Lloji i aktiveve te qendrueshme	Me 31.12.2008	Me 31.12.2009
Pajisje, instalime, rikonstruksione, inventari ekonomik	4.456.431	8.362.381
Mjete transporti	6.090.000	6.090.000
Totali	10.546.431	14.452.381

Burimi: ERRU

Ne zbatim te nenit 11, te ligjit nr.8102, i ndryshuar, ERRU harton planin vjetor te shpenzimeve operative, te cilin nepermjet Ministrise se Financave e paraqet per miratim ne Keshillin e Ministrave.

Plani vjetor i shpenzimeve te ERRU, i miratuar nga Keshilli i Ministrave ka burim financimi vetem pagesat rregullatore dhe pagesat per licensimet. Ne keto kushte ERRU, duhet te siguroje vete mbeshtetjen financiare per ushtrimin e aktivitetit dhe permbushjen e misionit te tij, si dhe duhet te harmonizojte te ardhurat me shpenzimet vjetore.

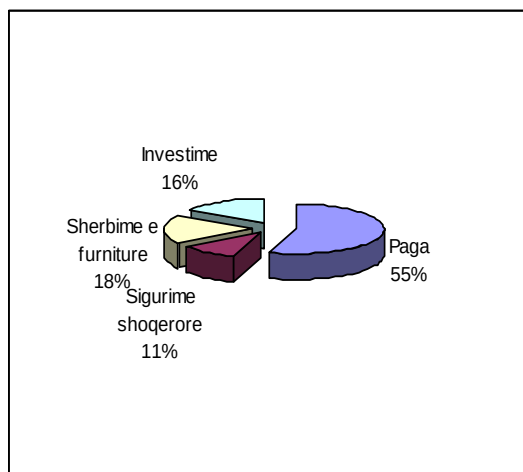
Plani i shpenzimeve operative te ERRU per vitin 2009, eshte miratuar nga Keshilli i Ministrave me VKM nr.1552, date 26.11.2008, "Per miratimin e fondit te shpenzimeve, per vitin 2009, te ERRU.....", per shumen **24.500.000 leke**.

Me kerkese te ERRU per rikonstruksionin e ambienteve te reja te punes qeveria aprovoi me VKM nr.628, date 11.06.2009, nje shtese prej 2.800.000 lekesh, ne fondin vjetor te shpenzimeve te ERRU, duke e rritur fondin vjetor te shpenzimeve operative te ERRU per vitin 2009, ne shumen **27.300.000 leke**.

Fondi vjetor i shpenzimeve operative te ERRU sipas zerave.

Emertimi i shpenzimit	Plani
Paga	15.000.000
Sigurime shoqerore	3.000.000
Sherbime e furniture	5.000.000
Investime	4.300.000
Totali	27.300.000

Burimi: ERRU

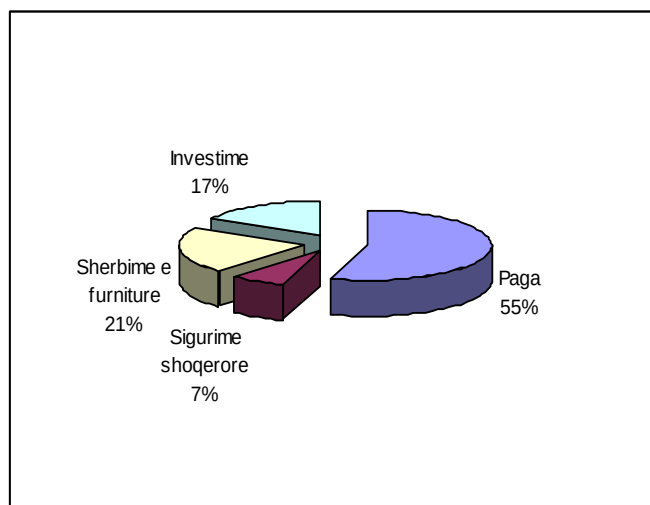
Ne se fondi i planifikuar i shpenzimeve operative te ERRU per vitin 2009 eshte 27.300.000 leke, te ardhurat e realizuara gjate ketij viti jane 18.358.500 leke.

Me fondet e miratura nga Keshilli i Ministrave per vitin 2009, eshte synuar garantimi i kushteve optimale per pune, sigurimi i bazes materiale te domosdoshme per permbushjen e detyrave funksionale te Komisionit dhe gjithë stafit punonjes.

Fondet e planifikuara ne zerin investime jane shpenzuar 2.410.099 leke per projektimin dhe rikonstruksin e ambienteve te reja te punes dhe 1.494.901 leke kompletimin e zyrave me pajisje dhe kompjutera. Perdorimi i ketyre fondeve eshte kryer ne çdo rast duke zbatuar procedurat perkatese te prokurimit ne perputhje te plote me ligjin "Per prokurimet publike". Ne zerin shpenzime e furniture shpenzimet per sherbimet jane ne shumen 2.435.milion leke, shpenzimet per blerje te mallrash ne shumen 877 mije leke. Diferenca prej 1.551 milion leke eshte perdorur per shpenzime udhetimi e dieta, pagese kuotizacioni ne organizma nderkombetare etj.

Realizimi i shpenzimeve per vitin 2009 ne 000/leke

Emertimi i shpenzimit	Realizimi
Paga	12.614
Sigurime shoqerore	1.706
Sherbime e furniture	4.863
Investime	3.905
Totali	23.088

Zhvillimet ne Sektorin Ujesjelles – Kanalizime dhe Veprimtaria e ERRU gjate vitit 2010

Zhvillimet ne Sektorin e Ujesjelles–Kanalizimeve dhe Veprimtaria e ERRU gjate vitit 2010.

Zhvillimet ne sektorin e Ujesjelles-Kanalizimeve gjate vitit 2010

Zhvillimet ne sektor do te vazhdojne ne drejtim te permiresimit te furnizimit me uje, permiresimit te sherbimit te largimit dhe trajtimit te ujrave te ndotura, permiresimit te administrimit te ketyre sistemeve nga operatoret, etj

Miratimi i buxhetit te shtetit ku investimet ne sektorin e Ujesjelles kanalizimeve do te vazhdojne te jene ne nivele me te larta se investimet e dhena gjate vitit 2009 eshte nje baze e mire per permiresimet ne kete sektor. Keto investime jane parashikuar te jene kryesisht per rehabilitimin e sistemeve ekzistuese te furnizimit me uje si dhe sistemeve te largimit e te grumbullimit te ujrave te ndotura.

Gjithashtu, edhe fondet nga donatoret e huaj ne forme kredie dhe grantesh do te vazhdojne te jene te larta. Keto fonde do te jene kryesisht per permiresimin dhe rehabilitimin e sistemeve te ujrave te ndotura ne zonat urbane si dhe trajtimin e tyre nepermjet impianteve qe po ndertohen ne disa zona. Eshte parashikuar te perfundojne, brenda vitit 2010, ITUN i Duresit, Sarandes, Lezhe-Shengjin, Vlores.

Keto investime do te jene edhe ne drejtim te permiresimit te furnizimit me uje ne zonat bregdetare dhe turistike si dhe per ndertimin e sistemeve te ujit te pijshem ne zonta rurale

Investimet e mesiperme do te kene ndikimin e tyre ne permiresimin e situates ne kete sektor por njekohesisht do te kene ndikimin e tyre ne rritjen e tarifave te sherbimit per ujin e pijshem dhe ujrat e ndotura.

Paralelisht me rritjen e investimeve , duhet te rritet edhe cilesia e administrimit te tyre, nga operatoret e ketyre sistemeve si dhe rritja e angazhimit dhe kontributit te pushteteve lokale per permiresimin e treguesve te performances te operatoreve qe veprojne ne kete sektor.

Nje prej problemeve qe duhet te zgjidhen gjate vitit 2010 duhet te jete konstituimi i keshillave mbikqyres te operatoreve qe nuk e kane perfunduar kete proces. Perfundimi i ketij procesi do te bente te mundur zgjidhjen e shume problemeve te tjera qe lidhen me mireadministrimin e ketyre sistemeve. Per kete arsye duhet nje bashkepunim me i ngushte midis Ministrise se Ekonomise, Pushteteve lokale dhe ERRU per zgjidhjen e ketij problemi.

Krahas perfundimit te procesit te mesiperm, gjate vitit 2010 do te vazhdoje edhe procesi i nisur i rajonalizimit/agregimit te operatoreve te furnizimit me uje dhe largimit e trajtimit te ujrave te ndotura. Ky proces duhet te vazhdoje jo vetem nepermjet nje studimi te hollesishem te gjendjes aktuale te ketyre operatoreve dhe zonave te sherbimit te tyre por edhe nepermjet hartimit te nje master plani te sistemeve Ujesjelles-Kanalizimeve per te gjithe vendin.

Gjithashtu nje vemendje e vecante gjate vitit 2010 i duhet kushtuar dhe zvogelimit te humbjeve te ujit ne sistemet e furnizimit me uje (Uji pa te ardhura) te cilat jane ne nivele shume te larta (afro 70 %). Nje nder masat kyce qe do te ndikonte ne uljen e ketyre

humbjeve do te jete instalimi i matesave te medhenj te ujit ne sistemin e prodhimit te ujit te pijshem si dhe instalimi i matesave te ujit tek konsumatorët familjare dhe ata private. Ne te njejtën kohe operatorët e këtyre sistemeve duhet ti kushtojnë vëmendje kontrollit dhe kalibrimit të matesave të ujit që janë instaluar aktualisht në këto sisteme.

Viti 2010 do të jetë edhe viti i parë i zbatimit të kodit të ujit nga të gjithë operatorët. Ky proces do të ndiqet nëpërmjet një bashkëpunimi konkret të të gjithë aktoreve që janë ngarkuar me zbatimin e tij. Në këtë proces duhet ti kushtohet vëmendje jo vetëm njohjes dhe sqarimeve të hollësishme të këtij kodi por edhe ngritjes së kapaciteteve institucionale, administruese dhe teknike të vetë operatorëve.

Gjatë vitit 2010 do të vazhdojë edhe procesi i nisur i hartimit të planeve të biznesit për perspektivën 4-5 vjeçare të aktiviteteve të operatorëve të këtij sektori. Hartimi i këtyre planeve do të ndikojë pozitivisht edhe në parashikimet afatmesme të përmirësimit të treguesve të performancës gjatë menaxhimit të këtyre sistemeve si dhe të ndryshimeve të studjuara të tarifave për shërbimet e ujit të pijshëm dhe ujërave të ndotura. Këto tarifa duhet të shkojnë drejt mbulimit të plotë të kostove të operimit, mirëmbajtjes dhe investimit në këto sisteme.

Veprimtaria e ERRU gjatë vitit 2010

Veprimtaria e ERRU gjatë vitit 2010 do të fokusohet kryesisht në disa drejtime si më poshtë:

❖ **Permbushja e Misionit të ERRU.**

Gjatë të gjithë aktiviteteve të ERRU gjatë vitit 2010, do të kihet parasysh realizimi i misionit të saj në drejtim të mbrojtjes së konsumatorëve, të krijimit të ambientit transparent e rregullator në sektor, të rritjes së cilësive të shërbimit, të nxitjes së konkurrencës dhe pjesëmarrjes së sektorit privat, të mbështetjes së operatorëve dhe qeverisjes qendrore e lokale në procesin e investimeve efektive e cilësore në sektor.

❖ **Rritja e sigurisë së shërbimit të furnizimit me ujë dhe largimit të ujërave të ndotura nëpërmjet licencimit të të gjitha subjekteve që veprojnë në këtë sektor.**

ERRU gjatë vitit 2010 do të vazhdojë aktivitetin e saj jo vetëm për të perfunduar procesin e licencimit të të gjithë operatorëve që veprojnë në sektor në përputhje me VKM 958, dt.06.05.2009 por edhe të licencimit të operatorëve të tjerë të rinj që do të kërkojnë të punojnë në këtë sektor në përputhje me kërkesat e ligjit Nr.8102 dhe VKM përkatëse. Një vëmendje e vecante do të kushtohet edhe licencimit të operatorëve të rinj në fushën e largimit dhe trajtimit të ujërave të ndotura.

❖ **Mbrojtja e Konsumatorit nëpërmjet jo vetëm rritjes së sigurisë së shërbimit por edhe nëpërmjet miratimit të tarifave të arsyeshme nga pikpamja tekniko – ekonomike.**

ERRU, gjatë vitit 2010, do të vazhdojë të zbatojë detyrat e dhëna nga ligji në lidhje me procesin e analizës dhe miratimit të tarifave të reja në sektorin e furnizimit me ujë dhe largimit e trajtimit të ujërave të ndotura. Në këtë proces, do të kihet parasysh mbrojtja e konsumatorëve nëpërmjet miratimit të tarifave të pranueshme prej tyre në varesi të

cilesise se sherbimit, mbulimit te kostove per operimin, mirembajtjen dhe ndertimit e rehabilitimin e tyre. Ky proces do te jete transparent, analitik, i hapur dhe integrues.

❖ Zbatimi i detyrave dhe objektivave te projektit te GTZ

I gjithë ekipi i ERRU është i vetdijshëm për rendesinë e realizimit me sukses të projektit të GTZ të filluar për mbështetjen institucionale të institucionit. Në bashkëpunim të ngushtë me konsulentet e GTZ do të vazhdojmë punën e nisur për të gjitha permiresimet që do të behen në institucionin e ERRU për të permbushur të gjitha detyrat dhe objektivat e percaktuara në këtë projekt.

❖ Realizimi i detyrave në lidhje me zbatimin e kodit të ujit nga të gjithë operatorët

ERRU do të marrë pjesë aktive në këtë proces duke filluar me njohjen e këtij kodi nga të gjithë operatorët, sqarimet e hollesishme në lidhje me zbatimin e tij, nënshkrimin dhe zbatimin e tij nga palet e caktuara, etj.

❖ Permiresimi i vazhdueshëm institucional dhe organizativ i ERRU

ERRU do të vazhdojë procesin e plotesimit të struktures organike të stafit. Në buxhetin e miratuar të ERRU për 2010 janë planifikuar fondet e nevojshme për plotesimet e nevojshme të struktures. Gjithashtu gjatë vitit 2010 do të studjohet edhe riorganizimi i sektoreve dhe i struktures së ERRU.

❖ Ngritja e kapaciteve të stafit të ERRU

Gjatë vitit 2010 do të vazhdojnë përpjekjet për ngritjen e kapaciteve të stafit të ERRU. Përmes seminareve apo takimeve të punës që do të organizohen në këtë drejtim në kuadër të projektit të mesiperm të GTZ do të behen përpjekje për ngritjen e këtyre kapaciteteve nepermjet punës së përditshme si dhe nepermjet organizimit të trajnimeve të vecanta për specialistët e sektoreve përcates.

❖ Rritja e transparencës së veprimtarisë së ERRU

Rritja e transparencës së veprimtarisë të ERRU do të konsistoje jo vetëm në pasqyrimin e hapur të kësaj veprimtarie tek të gjithë aktorët nepermjet faqes së hapur të internetit e cila do të permiresohet në mënyrë të vazhdueshme. Veprimtaria e institucionit do të jete e hapur për të gjithë nepermjet një procesi bashkëpunues, ligjor e rregullator me të gjithë aktorët e mesiperm.

❖ Rritja e bashkëpunimit me institucionet që veprojnë në sektorin e ujit brenda dhe jashtë vendit

Gjatë vitit 2010, ERRU do të ndermarre një sërë aktiviteteve dhe do të marrë pjesë aktive në takime pune me synimin e permiresimeve të sherbimit në sektor, forcimit të bashkëpunimit të të gjithë aktoreve që veprojnë në sektor si dhe në kuadër të rritjes së transparencës së veprimtarisë së saj.

Gjithashtu, bashkëpunimi me Entet Rregullatore analoge dhe Institucione të tjera që veprojnë në sektorin e sherbimeve për ujë dhe pijshëm dhe ujërat e ndotura në Europë do të jete në fokusin e aktiviteteve të ERRU.

